జయదేవ

[నాటకం]

చలం

దేశికవితా మండలి
విజయవాడ-2

దేశీ ప్రచురణ
ప్రథమ ముద్రణ '57
వెల: ఒక రూపాయి
దేశీ ప్రెస్, విజయవాడ-2

సంపాదకులు:
బొందలపాటి శకుంతలాదేవి
శివరామకృష్ణ

జయదేవ

ఒకటో రంగం

రాత్రి పదకొండు గంటలు-రాజుగారి దివాణంముందు జయదేవుడుకూచుని పాడుతున్నాడు .... నళినీ, మాలినీ మాట్లాడుకుంటూ వొచ్చారు.

నళిని :

ఎన్నాళ్ళీ విలాపం?

మాలిని:

దుర్గ ప్రవేశం కావాలి, వీడు మానాలి.

నళిని :

వీడి సాహసానికి పరిమితి వుందా?

మాలిని:

చక్రవర్తి నిర్లక్ష్యం చూడు.

నళిని :

రాణి ప్రార్థనపైన వుపేక్షిస్తున్నాడు. అదిగాక రాణిశీలంలో అమిత విశ్వాసం రాజుకి.

మాలిని:

ఎంతకాలం యీ విలాపం?

నళిని :

రాణి యీపాట తన చెవుల బడకుండా నాలుగు రాత్రులనించి మైనం పెట్టుకుంది.

మాలిని:

వీడి నోరు మూయించ కూడదూ?

పలివి:

ఎవణ్ణి ఏ స్త్రీ కూడా నిరాకరించ లేదనే కీర్తివుందో, అతన్ని నిరాకరించాననే కీర్తి పొందాలని ఆమె. ఎవర్ని యేపరవురుషుడూ యెరగడో ఆ రాణిని స్వాధీనం చేసుకోవాలనే కీర్తికి యితను ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

మాలిని:

మరి యీ కృత్రిమ బధిరత్వం!

పలివి :

మూడు దినాలు నిగ్రహించింది యీ గానమాధురిని, ఆ సహోదరుంతో.

వెళ్ళిపోయినారు. జయదేవుడు పాడుతున్నాడు,
వూళ్ళోంచి ఫలహారాలు పట్టుకుని స్త్రీలు వొచ్చారు.

దేవలత:

ఒకసారి కటాక్ష వీక్షణాలు నాపైని ప్రసరింప చెయ్యాలి.

జయదేవుడు:

ఎవరు! దేవలతా!

మహాపిలి:

(పూలహారం వేస్తూ) నేను సుహాసినిని.

జయదేవుడు:

సుహాసినా! వృద్ధసింహం యేమంటోంది!

భ్రమర:

మీరు మహాదీక్షలో మగ్నులైనారని తెలిసిం తరవాత కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకుంది.

దేవలత:

మా యిళ్ళన్నీ శ్మశానాలైనాయి.

భ్రమర:

కళ్లు తెరిస్తే మాగే అధైర్యాన్నీ, నిరాశనీ, ప్రయత్నించి పారతోలి, యెట్లాగో ప్రాణాన్ని నిలుపు కుంటున్నాము.

జయదేవుడు:

మనక సౌందర్యాల్ని వెదజిమ్మే ఆ కన్యయెవరు? ...సిగ్గా?

భ్రమర:

లాలస.

జయదేవుడు:

ఆ పేరు సుందరానుభవాల్ని స్ఫురింప చెయ్యదే!

లాలస:

తమ పుత్రికను తమరే మరిచారే!

జయదేవుడు:

తప్పు చాడి. కాని లాలసా, నీచూపుల్లోంచి కన్నీళ్ళు వాలుతూ తున్నాయేం?

సువర్ణముఖి:

విద్యానాథుడి కిస్తారుట.

జయదేవుడు:

విద్యానాథుడికా? ఆ జడుడికి, ఆ సంగీత బధిరుడికే! రాజ నేత్రి ఆలోచనేనా? లేక భర్తదా?

లాలస:

అమ్మదే.

జయదేవుడు:

లాలసా! నీతల్లి భర్త, నీవు తన పుత్రికవంటావు కొంబోలు! రాజనేత్రితో మాట్లాడతాను. కాని దానిలో ఆత్మవైశాల్యం నశించింది. అయినా...

లాలస:

వ్యవధి లేదు.

జయదేవుడు:

ఇంటికి వెళ్ళు. భ్రమరా, లాలసను నీదగ్గర దాచు. ఈ రాత్రి తప్పదు నాకు దేవీ దర్శనము. రేపు పురప్రవేశము.

దేవలత:

(భ్రమరతో) చెప్పు మరి.

భ్రమర:

నీవే చెప్పు.

దేవలత:

పద్మావతి శయ్యపైన వున్నది.

జయదేవుడు:

ఆఁ నిజమా!

భ్రమర:

నిజము.

జయదేవుడు:

వొస్తాను. (లేచాడు)

భ్రమర:

వాస్తవమా!

జయదేవుడు.

తప్పదు.

దేవలత:

తమ ప్రతిజ్ఞ?

జయదేవుడు:

కనపడని కీర్తికాంత భుజవల్లరులను పద్మావతి బాధ నుప శమింపకుండా ఆటంకపరచ నిస్తానా?

పాడుతో లేచివెళ్ళాడు- స్త్రీలు వెంటవెళ్ళారు. రాణీ, నలినీ, వొచ్చారు. చీకటివల్ల యేమీ కనపడదు.

రాణి:

నలినీ, వినబడదేం, ఆ దివ్యమంగళ రవము?

నలిని:

నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేరిందిగా! ఇంక గాన మెందుకు?

రాణి:

జయదేవా! ప్రియా! నీ గానోద్రేకంచేత కరిగే నాహృదయ నవనీతాన్ని కాపాడే బధిరత్వము ఆవిర్భైపోయింది. అభిమాన అధికారచ్యుతనై, నీముందు నుంచున్నాను. అంత గాఢంగా నన్ను కదిలించిన నీ గానవాహిని ఇట్లా యింకిపోయిందేం, యీ అంధకారంలో? కోపమా? ఇంతకాలం శ్రమపెట్టానని రోషమా? నీ గీతపు మొదటి స్వరాన్ని వినగానే నా హృద యాంతరాళానికి తెలిసింది నేను నీకు వశ్యమైనానని. ముందు చల్లగా ప్రసరించే కాంతితో ఆకర్షిస్తేనే కాని చంద్ర దర్శన మాతుందా? నీ కనుచూపు పడడమే మహాభాగ్యంగా యెన్నుకుని పాదాలకింద చెరగుపరిచే సామాన్య స్త్రీజన మమ

కారానికీ, సామంతరాజ దుహితా శిరోమణిభూషిత పాదార విందనైన నా ప్రేమకీ తారతమ్యం లేదా ? ఇంక ,దర్శన మియ్యకూడదూ ? ఏదీ ! ఒక్కసారి నా హృదయాన్ని కంపింప జెయ్యి. తరవాత శిక్ష. సఖీ, వెతుకు.

వలివి:

ఆ పస్త్రీలు పురానికి పిలుచుకు వెళ్ళారుట.

రాణి:

ఏమి? నన్ను, నా రాకను తృణీకరించి ... అదంతా హేళనా! నామీాది పట్టుదల ! అంతేనేమో కావలసింది. నన్ను జయిం చాననే కీర్తిమీాద అభిలాషతప్ప వేరుకోర్కె లేదేమో ! కాదు కాదు, ఆ వాక్కులలో ఆ మాధుర్యంలో అహం భావత్వం లేదు. నిరాశచెంది నేను నిర్జీవ శిలనని తృణీకరించి వెళ్ళాడు, నా కవి.

వలివి.

దేవీ, మందిరం లోపలికి దయచేయండి.

రాణి:

లోపలికా ? ఎందుకు ? ఆగాన మింకా గోడలమధ్య ప్రతి ధ్వనిస్తోనే వుంది. ఎట్లారాను, గాయమైన ఆ కవి హృదయా నికి శాంతి నివ్వనిది ! నా పైని, స్త్రీ హృదయంపైన కలిగిన నీచాభిప్రాయాన్ని తొలగించంది ఎట్లారాను ?

వలివి:

మళ్ళీ రేపురాత్రి వొస్తాడు.

రాణి:

రాడు. నీకు తెలీదు, రాడు.

నళిని:

నేను పిలుచుకుని వొస్తాను.

రాణి:

నమ్మడు. వెక్కిరింపనుకుంటాడు.

నళిని:

ఏమి చెయ్యాలని తమ అనుజ్ఞ ?

రాణి:

కవి సార్వభౌముడి హర్మ్యానికి దోవచూపు.

నళిని:

హర్మ్యమా ? అది కుటీరము.

రాణి:

సరే !

నళిని:

నాకు ధైర్యంలేదు.

రాణి:

ఛీ! నేను వెడుతున్నాను.

నళిని:

తమ పాదాలు రాళ్ళపైని చీలిక లౌతాయి. పల్లకిపైని...

రాణి:

లక్ష్యము లేదు. నీవు పో.

నళిని:

చులక నౌతారు, ప్రభువులకి, ప్రజలకు. తమ బాధ్యతను తెలుచుకోండి.

రాణి:

అవన్నీ తరవాత.

నళిని:

తమర్ని ప్రజలు గుర్తించి అడ్డగిస్తారు.

రాణి:

నేనింక రాను. నువ్వు లోపలికి పో.

రెండో రంగం

గదిలో చాపమీద పద్మావతి కడపటి అవస్తలో పడుకుని వుంది. జయదేవుడూ, పురస్త్రీలు దగ్గిర వున్నారు.

జయదేవుడు:

పద్మావతీ!

పద్మావతి:

(కళ్ళు తెరిచింది) వొచ్చారా! నా పెదవుల్ని తాకండి. నరకజ్వాలల కందనీక మాధుర్యాన్ని దాచుకుంటాను. ఒక్క-పాటపాడు. యమలోకబాధల్ని చూసి వెక్కిరిస్తాను, ఆపాట ప్రతి ధ్వనిలో.

జయదేవుడు:

నరక మేమిటి? ఇంతకాలం నీ సంసారాన్ని, ధర్మాల్ని, విధుల్ని మరిపించి నిన్ను కట్టివేసిన నాపాటనించి ఈనాడు మాత్రం తప్పించుకోగలవా? రానీ, యమపాశాలను మోహింపచేసి నిద్రపుచ్చుతాను.

పద్మావతి:

నీ ముఖారవిందం కనబడకుండా, మృత్యువు తన కాలకుంత లాల్ని కప్పింది, నా కళ్ళనిండా! ఒక్క- చెవులే ఇంకా ఈలోకంవైపు తెరిచివుంచిన ద్వారాలు. నీ బాహువుల కైనా స్తలమివ్వక పెనవేశాడు తన పాశాన్ని.

జయదేవుడు:

కళాప్రోత్సాహివి, నా హృదయాదిదేవతవు. నీవులేని ప్రపంచ మేదీ?

పద్మావతి:

దుఃఖించకండి. మీగానంకూడా యే నాదాన్ని అందుకో లేక విఫలమై వెనక్కి తిరిగి తనహొంపులో తానేమలుపునేదో ఆ ఓంకారానికి నృత్యంచేస్తాను. ఈజడ శరీరరహితనై, యీ భౌతిక భార త్యాజ్యనై, యీ ప్రపంచగోళాలు చేసే ఆకాశగానాన్ని యీ కాంతి భూమిని వెతుక్కుంటోపోస్తూ, వూగే ఉషానృత్యానికి అడుగులు నిలుపుతాను. నీనుంచి దూరమైనా నమకోకు. ఈనాటినించి నీగానంలో క్రొత్త ప్రోత్సాహం కనపడుతుంది. అప్పుడు నాగొంతు నీతోకలిపి పాడుతున్నాననుకో. ఈభూమినీ, యీస్త్రీమోహాన్నీ వొదిలి నీ గీతాలు నక్షత్రాలలో సంచరించేప్పుడు నాకోసమే వెతుకుతున్నాయని సంతోషిస్తానుగా!

జయదేవుడు:

ఇంక గానమా నాకు! నీ మూర్తి నా యెదుట నిలవనిది ఇంక గీతా లెవరికోసము పాడను?

పద్మావతి:

కొంచెం ముందుగా వొస్తే కడపటి హారతికైనా చేతులు యెత్తిగలిగి వుందును. మీ మాటలు దూరమౌతున్నాయి. మీ పెదవుల స్పర్శకూడా నా నరాన్ని కంపింప చెయ్యలేక పోతోంది.

కళ్ళవెంబడి చుక్కలు చెంపలమీదికి జారాయి.

జయదేవుడు:

నా అపరాధమే! నా చపలత్వమే కారణం. నీకెన్నో వాగ్దత్తాలు చేశాను. ఇంకే స్త్రీ వల్లనూ ఆకర్షింపబడనని... నీ

భర్తను వొదిలి, బంధువులను త్యజించి, లోకాపవాదుకు పాలై, నన్నే, నా ప్రేమనే, నమ్మిన నిన్ను... పద్మావతీ! ఈ పాపఖుస్మణ్ణి ఒకసారి కన్నెత్తిచూడు. నిన్ను మరణించనీను. ఒక సంవత్సరము కాదు... ఒక నెల-నాతో జీవించు. వింత ప్రేమను చూపి నా జీవితమంతా నీకు ధారపోసి పరిహారం చేస్తాను. ఒక్క-తలపు నీనించి వేరుకానీక, ఒక్క-చూపు వృథాపోనీక- కాని ఎన్నిసార్లయిందికాదు! నామాట నమ్మకుందా? నమ్మితే, ఆ విశ్వాసమేవుంటే నవశక్తి తెచ్చుకుని జీవించేదికదా? ఎందుకు విశ్వసిస్తుంది! ఈ ఘాతకుడి అనృతవాక్యాలను! నా ప్రాణమిచ్చి, నాఆయువునిచ్చి ఏ దేవతలూ సహాయం చెయ్యరా? ... ఎట్లా వొదిలి పోయినాను? పద్మావతిని వొదిలి ఆ అనన్య స్వాధీనమైన ఆరాణితో పంతమాడి...

ఛీ! పాడుమనసు. నాస్వాధీనంకాని యీచపలత్వాన్ని యీ తీవ్రవ్యాధిని యీ కోర్కెని నిర్మూలం చెయ్యలేని నా బతుకు కాల్చనా? యీ కళ్ళను, యీ శరీరాన్ని చెక్కి యీమె చితిమీద ఆహుతి చేస్తాను... ...

పద్మావతీ! నేను సహగమనం చేస్తున్నాను— నీతో నరకానికిగాని, పాతాళానికిగాని జయదేవుడు ప్రయాణమవుతున్నాడు.

పద్మావతి:

(ప్రయత్నంతో) నా హృదయ కవికిశోరా! ఏమిటీ వెర్రినీకు? మీ పాదాలు తాకడానికి మీ మూర్తిని ధ్యానించడానికి— నాకు అర్హత నిచ్చారు. ఏనరకాన కాలనీ యేమృత్యువులో

మునగనీ, మీ బాహువులమధ్య మీ గానమాధుర్యంలో నే ననుభవించినకాలం అమృతమయింది. జీవితంధన్యమయింది. నాకు కావలసిన దేమిటి? ఈ లోకానికి మిగిలిన శృంగార మూర్తి నాతో నశిస్తే యీ స్త్రీజనమంతా ఎట్లా జీవిస్తారు. ఆ అంధకారంలో? సమస్త స్త్రీ హృదయభూషితమైన మీ హృదయా న్నధిష్టించిన నా జన్మము పరమపవిత్రము. ప్రతి అంగము నీస్పర్శచే పవిత్రమయింది. దేవత్వాన్ని పొందింది. ఈ మరణము మాయ–లీల.

జయదేవుడు:

అవును. నీ మరణము సత్యముకాదు. కానీను. నేనుపాడుతో వుండగా నీ ప్రాణము వొదలగలదా యీ శ్రవణాలను? ఏదీ, నా తంబూర (పాడుతున్నాడు)

పద్మావతి:

సఫలమయింది నా జీవితం. ధన్యురాలిని. శలవు.

కళ్ళు మూసుకుంది. స్త్రీలు యేడుస్తున్నారు.

జయదేవుడు:

అఁ అఁ! మరణమే! పద్మావతీ ఆహా, వినపడవు ఆ చెవులు– ఎంత అరచినా, ఎంత రోదించినా, ఎంత ప్రేమతో పిలిచినా ఎంత మధురంగా పాడినా– ఎందుకీ పాట!

తంబుర నేలమీద విసిరి బద్దలు కొట్టాడు.

పద్మావతీ—ఏవీ నీ చీకటిపాపలు? నల్లనిమృత్యువు తనలో లీనం చేసుకుందా? ఈ శరీరాన్ని తన మలిన హస్తాలతో ఆలింగనం చేసుకుందా?

ఎంత కామించి ఎంత అనుభవించినా నా చేతుల కందని ఈ సౌందర్యాన్ని తను లీనం చేసుకుందా కాల వాహిని! ఆఁ... ...ఈ చేతుల్ని! మెల్లిగా నున్నగా నా పెద వుల్ని తాకే యీ వేళ్ళు—నన్ను గట్టిగా అదుముకునే యీ జఘనమూ, దీన్ని అగ్ని భస్మం చేస్తాడా! ఏమౌతుంది? ఏమ యింది? ఏలోకానవున్నాయి ఆ చిరునవ్వు—ఆ లావణ్యము—ఆ మెరుగు అన్నీ! అంతమా? నశించాయా? సౌందర్యానికే నాశనముంటే యీ ప్రపంచానికే నాశనముంది. ఆ ఈశ్వ రుడేఁనశించాలి. కృష్ణా! కృష్ణా! ఆ పాదాలు! ఏదీ ఆనాట్య చలనము! ఆకళ! ఆ వుద్రేకం! ఏమైనాయి?

నేను దూరమైనప్పుడు కూడా ఆ పాపలలో నా ప్రతి బింబమే కనపడేది. ఇప్పుడే ముఖాన్ని వీక్షిస్తున్నాయి?

పద్మావతీ!—నా పిలుపు వినలేదు. చెవులు లేవు—నా దుఃఖం చూడదు. కళ్ళు లేవు.

పద్మావతీ, నీకు నేనే దిక్కు. నాకు నువ్వే దిక్కు.

ఆమె శవాన్ని బుజానవేసుకుని నాట్యంచేస్తున్నాడు, పాడుతున్నాడు.

నిన్ను పోనీను. వొదలను.

కింద పారేశాడు.

ఛా! నాదేంపిచ్చి! ఇదేంపిచ్చి! ఇదేం పద్మావతి! ... అబ్బా! పిచ్చితల్లీ, పద్మా, దెబ్బతగిలిందా నీకు? ఏం చేశానునిన్ను? చంపాను. నా పద్మావతిని చేతులారా చంపుకున్నాను. నా మూలానే! పాదరసంవలె నలుదిక్కుల పరుగెత్తే యీ బుద్ధి వల్లనే!

కృష్ణా! కృష్ణా! నిన్ను దూషించాను. దోషిని, నా బుద్ధే నా అపరాధాలే నా పద్మావతిని నాశనం చేశాయి. ఏం చెయ్యను? యీ బుద్ధిని కాల్చనా? చంపనా? నాబుద్ధిని ఎట్లా కట్టివెయ్యను? ఎట్లా నాశనం చెయ్యను? ఈ సంచారం, ఈ యిల్లు, యీ స్త్రీలు- నేనింక సన్యాసిని—బైరాగిని— సమస్తవాంఛల్ని కాలుస్తుంది, వైరాగ్యం! నాబుద్ధినీ బంధిస్తుంది. నా మనసుని నాశనం చేస్తుంది.

ఎవరు నన్నిట్లా చేశారు? కాలమా! కర్మమా! శ్రీమన్నారాయణుడా? కృష్ణుడే! కృష్ణా! నువ్వే నాపద్మావతిని తీసుకున్నది? ఇంకనిన్ను కీర్తిస్తానా! ఇంకనటిస్తానా, నీముందు? ఎందుకింక నేను బతికి? ఇట్లామధ్యలో జీవనం తియ్యడానికా, నీవునన్ను సృజియించింది? నీభక్తుణ్ణి చేసుకున్నది? వింటున్నావా? ఏదీ? నాపద్మావతి? తీసుకురా, ఏం చేశావు? అసలు నువ్వున్నావా? లేదు. ధూర్తుడా! ఎవరు నాట్యం చేస్తారురా నీ గీతానికి? నీభక్తుని రక్షించలేని నీ దైవత్వ మేపాటిదిరా?

పద్మావతిని చూసుకుని విధిని ధిక్కరించాను. విధి నా పద్మావతిని మింగింది. మింగావా, కృష్ణా! ఏడీ ఆ కృతఘ్నుడు? ఆ వినాశకుడు ఏడీ (కృష్ణ విగ్రహాన్ని పీటసించి తీసుకు వచ్చాడు.) పో. కనపడకు, పో. నాశనమై పో (వీధిలో పారేశాడు) కుక్కలపాలై చావు. నీవినాశ గీతాల్ని పాడతానింక ... ...

పద్మావతీ, నీతోకూడ నాస్త్రీవాంఛని భస్మం చేస్తున్నాను. నేను సన్యాసిని. ఇంక ఏ స్త్రీనీ ఈ హస్తాలు తాకవు.

బట్టలు విప్పేశాడు.

పోండి బంధనాలూ పోండి.

పెరిగే కొరివి తీసి యింటి చూరు ముట్టించాడు.

ఆహుతి, ఆహుతి. సమస్తమూ ఆహుతి. నా కలలు, నా సౌందర్య వాంఛ నా రసికత్వం అంతా ఆహుతి చేస్తున్నాను. నా కొత్తగీతాలూ నా తాంబూరా అన్నీ. పద్మావతీ దహనసంస్కార మిది. రండి, రండి, జయదేవ పద్మావతుల సహాగమనం చూడండి—ఇంక జయదేవుడు—బైరాగి—సన్యాసి.

తగలబడే యింటిబూడిద పులుముకున్నాడు.

మిత్రులారా! శలవు. మీ కన్నీళ్ళకి మీ సౌందర్యానికి అన్నిటికీ నా వందనాలు. మీరందరూ నాతల్లులు. నానమస్కారం—పోండి కనబడకండి.

మదాలస:

గురూ! మీ గీతాలు వినక ...

లాలస:

మీ పాదసేవ లేక ... ...

జయదేవుడు:

వొద్దు ... నా మనోనిశ్చయం చెడగొట్టవొద్దు. పాపిని, నన్ను వొదిలి పోనీండి.

భ్రమర:

మీ కూతురు ... ఏడుస్తోంది. ఆమె వివాహం ... ...

జయదేవుడు:

నాకూతు రెవరు? నే నెవరు? వివాహమేమిటి? నేను బైరాగిని.

దేవలత:

మా యింటికి భిక్షకు రండి.

జయదేవుడు:

ఇంక అడవుల్లో నా భిక్ష- పరదేశాల్లో నివాసం-పొండి.

రాణి ముసుగుపెట్టుకొని వొచ్చింది.

రాణి:

ఏమిటిది? జయదేవచంద్రుడేనా, యీ బూడిద మబ్బుల్లో...

జయదేవుడు:

ఎవరు? ఎవరిదా కంఠం? పూర్వజన్మలోంచి కలలు కన్న యీ మార్దవత్వం నా హృదయాన్నెట్లా బాధిస్తోందో! పద్మావతీ! నా పద్మావతీ, ఈ జ్వాలల్లో భస్మమై, నవజీవనాన్ని పొంది నా కోసం వెతుకుతున్నావు- అవునా?

రాణిని కౌగలించుకున్నాడు.

రాణి:

నీ పాదదాసిని, జయదేవ కవీ... ...

జయదేవుడు:

జయదేవుడా? లేడు. మృతుడైనాడు. నేను జయదేవపిశాచిని.

రాణి:

నా హృదయాధి దేవతవు.

జయదేవుడు:

కాను—ఈ మనోజ్ఞస్వరం యీ భస్మలేపాన్ని చీల్చుకుని నాహృదయాన్ని కలత పెట్టుతోంది. నా శపథానికి భయపడి

యముడు నాపద్మావతికి నూతనరూపాన్నిచ్చి పంపాడు. కాదు- పద్మావతి కాదు—పూర్వశివా? మారు పలకవేం? నన్ను మోసగించగలవా నీవు? ఇది జయదేవుడి ధీరహృదయం పో ... ... (తోసేస్తున్నాడు)

రాణి:

(నవ్వుతో ముసుగుతీసి) నేను ... ... ఎవరికోసం నాలుగు అహోరాత్రులు నువ్వు గాన తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుడైనావో ఎవరి ముఖారవిందాన్ని పతితప్ప యితరులు కన్నెత్తియెరగరో ... ఆ గర్వితమతి మహారాజ్ఞి నీ ముందు మోకరించి కాలయాపనకై శిక్షించమని వేడుకుంటోంది.

జయదేవుడు:

రాణి!

అందరు

రాణి!

రాణి:

అవును. ఆ సర్వ అభిమానాన్నీ అధికార గర్వాన్నీ లజ్జనూ త్యజించి, నీకోసం, నీ ప్రేమకోసం నీ ముందు మోకరిస్తున్నాను. ఎంత ప్రయత్నించి విముఖనైనా నాస్వాధీనం తప్పి నా హృదయం ఈడ్చుకొని వొచ్చింది నన్ను నీ పాద రేఖల వెంట.

జయదేవుడు:

రాణీ! నాహృదయరాజ్ఞీ! నీ తెల్లటి నుదిటి మీదపడే యీ నల్లటి కుంతలాలకోసం కార్తీకపు ఆకాశపు నునుపును ధిక్కరించే నీమెడ కింద నునుపు కోసం మధ్యాహ్నపు కొండ నీడల చీకటులవంటి నీ వక్షపు ఛాయల కోసం నేనెంత తపిం

చాను—ఎన్నిగీతాలు కీర్తించాను. (కౌగలించుకున్నాడు.)
ధన్యమయింది నాజీవితం.

సువర్ణముఖి:

సఖా! పద్మావతి అంగుళీయం మాత్రమే మిగిలింది యీ బూడిదలో.

జయదేవుడు:

పద్మావతి! ఏది? అంగుళీయ మంపిందా? —ఆఁ! కాదు—
పద్మావతీ—నా పద్మావతీ! (విచారిస్తున్నాడు.)

రాణి:

ఎందుకా విచారము? నాముఖం వంక కనులనెత్తి చిరునవ్వు రానీ! పద్మావతీ విరహభారమైన నీ హృదయ బాధను నా వక్షంమీద చల్లార్చుకో.

జయదేవుడు:

రాణీ! జయదేవుడు సహగమనమైనాడు. పద్మావతి చితిలో ఆహుతైనాడు. జయదేవుడులేడు. బైరాగి, దేశసంచారి—
నీకెందుకు తిరిగిపో.

రాణి:

నా హృదయ నాథుడవు. నాకింక వెనుక త్రోవలేదు. నా గవాక్షమునించి జారిన నిచ్చెన తాళ్ళను తెంచి వచ్చాను నీపాదారవిందాల కిందకి. నన్ను కూడా నీవెంట తీసుకుపో జడధారినిచేసి.

జయదేవుడు:

(గనలో) ఆఁ,ఆఁ! జారుతున్నావు! మనసా! మళ్ళీ వాంఛలో,
మళ్ళీ స్త్రీ మాయలో పడుతున్నావు. జాగ్రత్త!!
రాణీ! జయదేవుడు నశించాడు. శెలవు

వెనుకచూడక పరుగెత్తుతాడు.

మూడో రంగము

కాశీపట్నంలో బ్రాహ్మణగృహము. రాత్రిఅయింది. జయదేవుడు దొడ్లో వ్యాఘ్రాసనం మీద కూచున్నాడు. సువర్ణముఖి పని చేసుకుంటూంది.

జయదేవుడు:

ఛీ, యతిని.

సువర్ణముఖి:

స్వామీ! ఏమి ఆజ్ఞ.

జయదేవుడు:

ఏమీ లేదు-నేను యతినని జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్నాను.

సువర్ణముఖి:

ఎందుకు?

జయదేవుడు:

మాయలోకి జారిపోతానని భయంవల్ల.

పాడుతున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

స్వామీ! నేనుకూడా మీరు యతులని మరచిపోతున్నాను.

జయదేవుడు:

(సంతోషముతో) ఏమి ?

సువర్ణముఖి:

మీగానం వింటే యతియేమిటి, ఆశృంగార గీతమేమిటి అనిపించింది. ఆహా, ఏమిమాధుర్యం ఆకంఠంలో! ఇంకా పాడండి.

జయదేవుడు:

నీఆజ్ఞ అయిందా, నిరంతరమూ యీ శరీరం శిథిల మయ్యిం

దాకా ఇట్లానే ఈ మూలనేపాడతాను. తదనంతరమైనా యీ కంఠం మిగిలి నీపాదాలవద్ద గానం చేస్తూనే వుంటుంది.

సువర్ణముఖి:

అంత భాగ్యమా నాకు ?

పాడుతున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

స్వామీ! మీగీతాలు వింటే నే నా రాధనై జన్మించి వుండ కూడదా అని కలకంటున్నాను. ఎవరు ఆగీతాన్నిరచించింది?

జయదేవుడు:

నేనే!

సువర్ణముఖి:

తమరా!

ఆశ్చర్యపడుతోంది.

జయదేవుడు:

ఏమి!

సువర్ణముఖి:

యతి! ఎంత రసికత్వం, ఎంత నిబిడమైన సౌందర్యారాధన! ఎందుకైనారో యతి!

జయదేవుడు:

యతిని కాకుంటే నీకు సంతోషమా!

సువర్ణముఖి:

అవును.

జయదేవుడు:

ఏమీ !

సువర్ణముఖి:

ఏమో! ఆ గానానికి, మీ రూపానికి, నా మనసులో సందర్భ పడటంలేదు. పాడండి.

పాడుతూ ఆమెవంక చూస్తున్నాడు. ఆమె యిబ్బందిపడి వెళ్ళిపోతుంది.

జయదేవుడు:

గృహిణీ!

ఆ పిలుపుకి ఆమె ఆశ్చర్య పడ్డది.

సువర్ణముఖి:

ఏమి ఆజ్ఞ!

జయదేవుడు:

ఎందుకు వెడుతున్నావు!

సువర్ణముఖి:

ఆగ్రహించకండి. ఎందుకు నావంక అట్లా చూస్తారు! నాకు భయం కలుగుతోంది.

జయదేవుడు:

నేను చూస్తున్నానా! నేనుకాదు, నా చక్షువులు నాకు విరోధులైనాయి. నాఆజ్ఞను అతిక్రమించే యీ సేవకుల్ని శిక్షించాలి.

కళ్ళుమూసుకున్నాడు.

నాకు బుద్ధిలేదు వెళ్ళు.

పాడుతున్నాడు. ఆమె అక్కడే వున్నదని అతనికి తెలియదు.

వొద్దు. వొద్దు. నామాటవిను. శృంగార బంధనాల్లో చిక్కుకోకు. నామాట వినవా, ఆజ్ఞని తిరస్కరించి... ...

సువర్ణముఖి:

(భయంతో) ఏమి అపరాధం నా వల్ల?

జయదేవుడు ఆశ్చర్యంతో కళ్ళుతెరిచి చూచాడు.

జయదేవుడు:

నిన్ను కాదు.

సువర్ణముఖి:

అపరాధం బుద్ధిపూర్వకం కాదు. క్షమించండి. (నమస్కరిస్తోంది.)

జయదేవుడు:

ఛీ!

ఆమెచేతులు పట్టుకొని చప్పున వొదిలాడు.

(కోపంగా) వెళ్ళు. వెళ్ళు. నాకు కనపడక వెళ్ళు.

సువర్ణముఖి:

కనికరించిన దాకా కదలను.

జయదేవుడు:

ఎన్నడూ కనికరించను... అయితే ...... నన్ను వొదులు. నన్ను సమాధిలో వొదులు.

సువర్ణముఖి:

వెడతాను. తమకి అక్కడ పక్క వేస్తాను.

జయదేవుడు:

వొద్దు. ఆ సంపెగ పొద దగ్గిర వొద్దు. ఎట్లా వికసించాయో చూచావా, ఆపుష్పాలు! వాటి సుగంధం నిన్నే జ్ఞప్తికి తెస్తుంది. చల్లగాలి వేస్తుందా అక్కడ?

సువర్ణముఖి:

ఆ. చాలా సుఖంగా నిద్రపడుతుంది.

జయదేవుడు:

అక్కడవొద్దు. నాకు నిద్రపట్టదు.

సువర్ణముఖి:

గాలిలో నిద్రపట్టదా?

జయదేవుడు:

చల్లనిగాలి కాలుస్తుంది. నిన్ను కాల్చదా?

సువర్ణముఖి:

విరహుల్ని కాలుస్తుంది. మీరు యతులూ, నేను పత్నిని. మన కేమి?

జయదేవుడు:

నేను నిరంతర విరహుణ్ణి.

సువర్ణముఖి:

అవును, యీశ్వరుణ్ణించి. కాని గాలిలో యీశ్వరుడున్నాడు కదా!

జయదేవుడు:

వాడు పురుషుడు—

సువర్ణముఖి:

(అర్థంకాక) గదిలోపల తమకి శయ్య అమరుస్తాను.

వెడుతోంది.

జయదేవుడు:

వెళ్ళకు– (తనలో) నీ నాలిక కాలిపోవాలి. నీకు వినాశకాలం సమీపించింది.

సువర్ణముఖి:

ఏమిటది! (ఆమె వెళ్ళింది, అతనికి వెర్రి అనుకుంటూ.)

జయదేవుడు:

పరమ ద్రోహిని. సన్యాసినైనా, సర్వసంగ పరిత్యాగినైనా, ఏమిటీ ఆకర్షణ! ఈ స్త్రీ సౌందర్యం నన్ను పిశాచివలె పీడిస్తోంది. ఏ మంత్రం, యే తపం నన్ను రక్షిస్తుంది యిప్పుడు? యే పురాకృతం వల్ల యీ వ్యసనంలో తగుల్కొన్నాను తిరిగి! అన్నీ త్యజించినా, ప్రతిదిక్కునా యీలావణ్యమెదురౌతోంది. ఈ జాడ్యం బాహ్యంకాదు, మనోగతం. నా మనస్సులో, నా హృదయంలో, ఆ భాగాన్ని వేరుచేసి కాల్చలేనా! గంగాతీరాన నిశ్చల సమాధిలోవున్న నన్ను యీ బ్రాహ్మణుడు అతిథిగా రమ్మని, యే దుర్దేవతా ప్రేరేపణ వల్ల ప్రార్థేయపడ్డాడో! తన దేవలోక పీఠాన్నించి, నా తపశ్శక్తిచేత భ్రష్టుణ్ణిచేస్తానని భయపడి దేవేంద్రుడు పన్నిన మాయ యిది.

జయించి తీరతాను—చాతకాదు. ఈ సౌందర్య మెదురైనంత కాలం నాకు శక్తి శూన్యం. పలాయన మొక్కటే విజయ మార్గం.

లేచి గుమ్మంలోకి వచ్చాడు, సువర్ణముఖి యెదురయింది.

సువర్ణముఖి:

ఎక్కడికి?

జయదేవుడు:

(నిస్పృహతో) మళ్ళీనా! ఎందుకు ఎదురైనావు? ఎట్లా వెళ్ళను?

సువర్ణముఖి:

యేమిటి అపచారం? యే కారణంవల్ల నా దర్శనమే హేయమయింది తమ నేత్రాలకు?

జయదేవుడు:

గృహిణీ! నీవు లోకాతీతమైన లావణ్యవతివని నీకు తెలుసునా?

సువర్ణముఖి:

నేనా? నే నేమిటి?

జయదేవుడు:

దగ్గిరికిరా... వొద్దు... మూర్ఖుడా, యతివి నీవు... ఇంకా... దగ్గిరిగా. ఇట్లా అనుకో.

స్పర్శ సుఖం అనుభవిస్తున్నాడు.

అట్లానే నిలుచో. కదలకు. దగ్గిరిగా—ఇంకా.

సువర్ణముఖి:

ఏమిటి స్వామీ!

జయదేవుడు:

ఏమీలేదు. ఈ నీచజీవిని తాకకు... కదలకు... ఛీ ఛీ ఏమి జన్మ యిది? నీ పేరేమిటి?

సువర్ణముఖి:

సువర్ణముఖి. సువర్ణముఖి.

జయదేవుడు:

సువర్ణముఖీ! నన్నానంద పెట్టవా?

సువర్ణముఖి:

సర్వ శక్తులతోటీ!

జయదేవుడు:

కదలకు. ఆనందమా?

సువర్ణముఖి,

నాకా? నా కెందుకు ఆనందం? తమ అనుగ్రహం కావాలి.

జయదేవుడు:

ఎందుకు నాపైని ఈ కరుణ?

సువర్ణముఖి:

కరుణా? కరుణ యేమిటి? తమ కరుణకోసమే కదా భర్త నన్ను నియోగించింది.

జయదేవుడు:

చూడు. నాకు ఏమి వాంఛ? నా వాంఛ యేమిటంటే — మాట్లాడకు. నీచుడా. అయిపోయింది. నీ పని ముగిసింది జయదేవా?... నాకు వాంఛ... యేమంటే.

ఆమెని కావిలించుకున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

ఏమిటిది? హాస్యమా?

జయదేవుడు:

ఛీ, తగనిపని.

ఆమెని వొదిలి పక్కమీద కూచున్నాడు. అతను పిచ్చివాడేమో నని ఆమె భయపడి చూస్తోంది.

ఇట్లారా. ఇక్కడ కూచో. కూచో. ఆజ్ఞ నతిక్రమించకు.

ఆమె వెళ్ళి కూచుంది. ఆమెచేతుల్ని పైదాక పట్టుకున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

ఏమిటిది? హాస్యమా? పరీక్షా? అనవసరం. నేను మనో వాక్కాయ కర్మలా పతివ్రతని.

జయదేవుడు:

నిజమా?

సువర్ణముఖి:

భర్తే నాదైవం.

జయదేవుడు:

నిజమా!

ఆమె వంక చూస్తున్నాడు.

నాకు ఒకటే కోర్కె — అవును. నిజంగా నువ్వు పతివ్రతవు. అమాయకురాలివి. నేను దోషిని. దురాత్ముణ్ణి. (అరుస్తున్నాడు) నేను వెడతాను. నన్నాపకు. నన్నురక్షించు. నేను పిశాచిని. నీపాదాలమీద పడి వేడుకుంటున్నాను. (లేచాడు)

సువర్ణముఖి:

వీలులేదు. అది నాశక్తిలో లేదు. వెళ్ళవొద్దు. భర్తకి ఆగ్రహం కలుగుతుంది నామీద.

జయదేవుడు:

నా ఆశ అనంతం. నా వాంఛలు విపరీతమైనవి.

సువర్ణముఖి:

మా సర్వమూ మీదే కద!

జయదేవుడు:

నువ్వు! నీ దేహము!

సువర్ణముఖి.

భక్తి, సేవ.

జయదేవుడు:

కాదు. నాకు ప్రేమధనం కావాలి. నేను కపట యతిని. ఈ పవిత్ర ద్వారాన్ని ప్రవేశించేందుకు నాకు అర్హతలేదు. పోనీ నన్ను!

సువర్ణముఖి:

ప్రేమిస్తాను. ఏది? పాడండి యింకోసారి, నాహృదయం అర్పిస్తాను

జయదేవుడు:

కాదు. నీనించి మోహము...

సువర్ణముఖి:

తమకా? యతులు, మీకు? హాస్యం. ఈ క్షుద్రురాలి నించి మోహమా? శరీరాన్ని ఆశిస్తున్నారా? అబద్ధం.

జయదేవుడు:

అవును. నాశనం... సర్వనాశనం.

సువర్ణముఖి:

లేదు. ఇదేదో పరీక్ష.

జయదేవుడు:

కాదు.

సువర్ణముఖి:

నేను పతివ్రతను.

జయదేవుడు:

చూడు. నీకు భర్త లేక పోతే నేను అంగీకారమా?

సువర్ణముఖి:

కాదు. మీరు పరపురుషులు. నామనస్సు చలించదు.

జయదేవుడు:

వెళ్ళు. వెళ్ళు.

సువర్ణముఖి:

మీరు వెళ్ళరు కద!

జయదేవుడు:

వెళ్ళు.

సువర్ణముఖి వెళ్ళింది.

నిరాకరించింది. తృణీకరించింది నా ప్రేమని, నన్ను... నిరాకరించింది జయదేవుడా! నిన్ను. నీబతుకు కాల్చనా! సాధారణ గృహిణిముందు న్యూనత నొందావు. ఎట్లా భరించను! సిగ్గు! సిగ్గు! కాని యతికి గౌరవ మేమిటి? ఈ క్షుద్ర యతికి! సరస్వతికి తుల్యమైన సాహిత్య వతులు, మహారాజ్ఞులు సత్కరించిన నన్ను తణప్రాయంగా నిర్లక్ష్యం చేసింది. వెళ్ళనా! ఎట్లా వెళ్ళను! ఆసౌందర్యం, ఆ గర్వం! ఇక్కడ కూచుంటే నా పక్కన, కంఠం వొంచి కిందికి చూస్తూ కూచుంటే కదిలే చేతులతో ఈ గది నంతా కాంతితో నింపించి.....వెళ్ళను. ఆమె స్వాధీనమైనా కావాలి ...నాశనమైనా కావాలి. ఛీ... స్త్రీపాద తాడిత కళేబరం యిది! జయదేవా, ఎంత పతితుడివైనావు!

(కోపంతో) ఇదే. యీ స్త్రీవాంఛ, యీ సౌందర్య వాంఛ ఇదే నన్నీగతికి తెచ్చింది. నేనింక నిలువను ఇక్కడ... ...

వెడుతున్నాడు. ఎదురుగా సువర్ణముఖి వచ్చింది.

నాలుగో రంగం

రాత్రి పది గంటలు. ఆ యింటోనే గదిలో,
పక్కదగ్గర జయదేవుడూ సువర్ణముఖీ.

జయదేవుడు:

శ్లోక విజయుడు, రసికావతంసుడు, జయదేవుడు నీముందు ప్రాకరిస్తున్నాడు. స్త్రీసుఖం వర్జించి సన్యాసినైన నేను నీ సౌందర్య ప్రభావంవల్ల సమస్త నియమాలనూ త్యజించి నీ పాదాల దగ్గర 'భవతి భిక్షాం దేహి' అని ప్రార్థేయ పడుతున్నాను. ఇన్నేళ్ళు వ్యర్థంగా బతికావు; యీ గృహంలో నాకోసం ఎదురుచూస్తో... సంశయించకు. నాచాతుర్యమూ, రసికత్వమూ, అనుభవించావా, నీవింక నాకు జన్మదాసీవౌతావు. నాప్రభావాన్ని నీ వెరుగవు. నన్నుసామాన్య తుచ్ఛ కాముకుణ్ణిగా చూడకు... ...

సువర్ణముఖి:

విరాగివి, సన్యాసివి, నీకుప్రణమిల్లుతున్నాను. ఇది విపరీతము స్వామీ.

జయదేవుడు:

ఈ కాషాయవస్త్రాలను సహితం మోహా పులకాంకితం చేస్తున్న నీప్రతిభను వ్యర్థంచేసుకోకు. గర్వించు. కళ్ళలోని ఆశ్చర్యాన్నికిందికిజార్చి చిరునవ్వుతో మెరుగైన నీ బాహువుల్ని నాపైకి జాచు.

సువర్ణముఖి:

నే నన్యస్పృశ్యను. నీమీద కించిదనురాగమైనా లేదీమనసులో! ఎందుకీ వృథా ప్రసంగం! సంయోగంకాని హృద

యంలో, యీ శృంగారవాక్యా లెంత హాస్యాస్పదాలుగా ధ్వనిస్తాయో యోచించుకో! ఇంత అభిమాన శూన్యుడవా?

జయదేవుడు:

ఏదీ, ఆ తృణీకారం! ఆహా! నేనింక భరించలేను.

ఆమెను కౌగలించుకున్నాడు. ఆమె పెనగులాడుతోంది.

సువర్ణముఖి:

అయ్యో! ఇదేమి పాపము! నేను సుశీలను.

జయదేవుడు:

జయదేవుడి అనుగ్రహాన్ని పొందినవారు శీలం నష్టపడ్డదని సంకోచించరు.

సువర్ణముఖి:

(దగ్గరగా బైటవున్న భర్తతో) చూడండి, ఈయతి నన్ను కామించి సమీపిస్తున్నాడు.

బైటనుంచి భర్త:

ఛా. నీవు వృధా అనుమానిస్తున్నావు. ఆయన పరమ పవిత్రులు.

జయదేవుడు:

పాప మీ బుజాలెట్లా పావురాలవలె కంపిస్తున్నాయో! ఇట్లా శాంతిని పొందు.

సువర్ణముఖి:

ఈయన ..నన్ను...అక్రమంగా ప్రవర్తిస్తున్నాడు. నేనోర్వను.

జయదేవుడు:

నేనోర్వగలనా! నా వేళ్ళనించి నీ స్తనాగ్రాలకి విద్యుచ్ఛక్తి యెట్లా పరుగు లెత్తుతోందో! చూడు! నేనా చకోరాల

అంగీకారాన్ని పొందాను. ఏదీ చూపులతో, ముద్దులతో సత్కరించనీ.

సువర్ణముఖి:

ఛీ! స్వామీ, నన్ను గ్రహించండి.

జయదేవుడు:

అవును. రా. నీవే నన్ననుగ్రహించు. నీవు నా యీశ్వరివి. నా మోహామృతముతో అభిషేకించనీ.

సువర్ణముఖి;

కాదు కాదు... నేను నా భర్తకు క్షుద్రదాసిని.

అయ్యో! యీ దుర్మార్గుడు... తియ్యి నీ చేతులు... ఎంత బలమబ్బా! అబద్ధం గాదు. వీడు కపటయతి! నిన్నింతవరకు సన్యాసివని, పూజ్యుడవని సహించాను... దొంగలు... అబ్బా!

జయదేవుడు:

ఏది, ఆ మధురమైన బాధా రవము!

సువర్ణముఖి:

తులువా! నీచుడా!

బైటనుంచి భర్త

నీకు మతిపోయిందా? అదేమిటి ఆ మహాపురుషుణ్ణి దూషిస్తున్నావు? ఎంతో నా ప్రార్థలపైన, మన గృహాన్ని పావనం చేయవొచ్చిన పవిత్ర యోగికి చిత్తక్షోభ కలిగిస్తున్నావు. పాపీ.

ఆ మాటలతో విభ్రాంతయిన ఆమెని జయదేవుడు లోబరచుకుంటున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

ఇదేమి విపరీతమైన ఆతిథ్యం! అబ్బా! వుండు... (బైటికి) మిమ్మల్నొకసారి చూడనీండి... వీడు నన్ను... తలుపు తెర వండి... అబ్బా. నేను పతివ్రతను. వొద్దులు... వొద్దు... అట్లావొద్దు... వేడుకుంటాను. నన్ను రక్షించు... నన్ను పీక్షించు... అయ్యో! వినడు ...(బైటికి) మీకు సిగ్గులేదా! మీ భార్యని వీడనుభవించపోతున్నాడు. ఇంక మీకు భార్య వుండదు.

బైటినుంచి భర్త:

నీ సౌందర్యం ఆ మహాత్ముల దృష్టి నాకర్షించడమనేదే, అసాధారణ భాగ్యం మనకు, మాట్లాడకు. ఆయన్ని సంతుష్టి పరుచు.

సువర్ణముఖి.

ఏ దేవతలూ... అనుగ్రహించరా! పతి ఆజ్ఞ... ఏది దిక్కు! ఈ పాపాత్ముడు భస్మమైనా కాడే!

జయదేవుడు:

ఎవరూ తప్పించరు. సౌందర్యం పురుషుడిహక్కు. రశికత్వం నశించిందా లోకంలో! ఇది మహా కల్యాణ సమయం. చేతులు అడ్డం తియ్యి. నాచూపులవల్ల ఆరాధించ పడడం కన్న నీ దేహానికి మహాభాగ్య మేముంది! జయదేవుడి హస్తాలు స్పృశించిన భాగాలన్నీ శాశ్వతత్వాన్ని పొందుతాయి కళాప్రపంచంలో. వ్యర్థమైన యీనిరాకరణమెందుకు! నీ వానంద పడు; నన్నానందాబ్ధిలో ముంచు.

అతని చేతుల్లో సోలిన ఆమెని పక్కదగ్గిరికి
తీసుకు పోతున్నాడు. వెలుతురు తగ్గింది.

సువర్ణముఖి:

మహాత్మా! నీ పాదాల మీదపడి వేడుకుంటున్నాను. ఆజన్మాంతమూ నీకు కృతజ్ఞురాలిని. నీవంటి రసికుడికి, లోక మంతా వేనకువేలు అతిసుందరులు ఆరాధించే వాళ్ళుంటారు. నేను క్షుద్రురాలిని. తమ కెందుకు! అయ్యో!...వొద్దు. నేను బతకను. పాపం, ఘోరం నేను భరించను.

జయదేవుడు:

నాకీ ప్రపంచంలో ప్రసక్తియేమిటి? యతికి? నీవే నాప్రపంచం, యీ శరీరమే...సమస్త సౌందర్యాలూ, శోభలూ, యిందులో దాక్కున్నాయి. ఆహా! యీ కోమలత్వం, యీ మృదుత్వం, యీ చీకటి నీడలెట్లా తేలుతున్నాయో, యీ నిర్మల శిరోన్నతాల మీద? ఈ స్పర్శ దేహానికి చల్లని గాలిలో పచ్చకర్పూరపు పూతలాగున్నది. నీ నిగ్రహామే యింత రమణీయమైతే నీఅనుగ్రహామెంత అమృతమో?... లాభంలేదు. నన్నెంత బాధించి నిరాకరించినా ఈ మహో కర్షణలో, ఈ ప్రేమోద్రేకంలో, నన్ను గాయ పరచలేవు. ఇంకా... ఈ వుద్రేకమంతా నాపైని వాంఛవల్లనే నని భ్రమలో నిమగ్నుణ్ణి కానియ్యి. మాట్లాడకు. మోహామతీత మైనా, క్రోధమతీతమైనా ఒకటే విధం నాట్యం:

మాటలులేవు. జయదేవుడి గళంలోని పగం వుచ్చరింపబడ్డ
సంతుష్టిధ్వని, సువర్ణముఖిద్వేషం మెల్లిగా సౌఖ్యంలోకి
మారుతున్నట్టు సూచించే అవ్యక్త కంఠరవాలు ....

దీపకాంతి హెచ్చుతోంది. మెల్లిగా సువర్ణముఖి యేకు స్తోంది. జయదేవుడుసిగ్గుతో మంచంపక్కన నుంచున్నాడు.

జయదేవుడు:

ఏడవకు. నీ వేడి_స్తే నా ప్రతిర_క్తబిందువూ నన్ను ద్వేషి స్తోంది. బాధించానా? కాని ప్రేమ యెంత మధురమో, అంత తీవ్రము. పశువును! సన్న్యాసిని! నేనేనా? ఎంత శృంగా రం మాట్లాడగలిగాను! సర్వమూ త్యజించి యెడారిమార్గాల పడ్డ నాలో యెక్కడ చావక దాక్కుంది ఈ కామవాంఛ! ఛీ! ఛీ! ఏ రాక్షసుడన్నా నాలో ప్రవేశించాడా? కాదు. నేనే రాక్షసుడు! నాగుణమే అధమం!... ఒక్క చూపుతో, ఒక్క సుందర స్త్రీ దర్శనంతో, ఆ జుట్టు-స్నానము చేసి అప్పుడే ఆరుతున్న పరిమళమైన కేశభారాన్ని చూసి-ఆమె గంగాజలంలో కడవముంచి యెత్తేప్పటి బుజాల వొయ్యా రాన్ని, తడిబట్టలోనుంచి కనపడే పిరుదుల నవనవని చూసి- ఛీ, ఇదేమిటి? నామనస్సెట్లా మారిపోయింది... ఇంత పైశా చిక స్వభావమా? ఆ వొక్క దర్శనంతో ఇన్నాళ్ళ తపస్సూ నిగ్రహాము సర్వమునుంచీ యిట్లా భ్రష్టుణ్ణయినాను. సువర్ణ ముఖీ! నువ్వు అమితమయిన పాపానికొడిగట్టావు. యతిని తపోభ్రష్టుణ్ణి చేసి వొదిలావు కద! ఇక నాకేమి శరణ్యం?

సువర్ణముఖి:

ఛీ. మాట్లాడకు.

జయదేవుడు:

ఏం పరిహారం చెయ్యను?

సువర్ణముఖి:

పశ్చించు. గంగానదిలో అంతమైపో.

జయదేవుడు:

పోయి... పోయి... పరలోకమంతా స్త్రీలే గదా!

సువర్ణముఖి:

పో, అంతమైపో. యీ లోకంనించే నిష్క్రమించు. ఇతర స్త్రీ జనానికన్నా ముక్తి కలుగుతుంది. నాకళ్ళ ముందు ఇక్కడే ప్రాణత్యాగం చెయ్యి. నాకే శాపదక్షతవుంటేనా? కాని ఎందుకు? ఎందుకు? పోయింది, అయిపోయింది. నాశీలం నా... ...

జయదేవుడు:

క్షమించు. నా తపస్సు... నా యజనం... అంతా...

సువర్ణముఖి:

క్షమించనా. నిన్ను ద్రోహి?

జయదేవుడు:

ఇంక కనిపించను. నా కృష్ణాజినమేది?

సువర్ణముఖి:

వెడుతున్నావా? నన్ను... నన్ను! అవును. ఇంక నేను నీకెం దుకు? వెళ్ళు!

జయదేవుడు:

అంతకన్న నే నేమి చేయగలను? ఏ పరిహారం...

సువర్ణముఖి:

వీల్లేదు. నువ్వు స్వేచ్ఛగా, నన్ను మరిచి, నాకు చేసిన అప చారాన్ని యిక్కడే వొదిలి వెళ్ళడానికి వీల్లేదు.

(పక్కమీదనించి లేచి కూచుంది. విచారం మానివేసింది.)

నావంక చూడకు. నిజంగా చెప్పు నీవు నిజమైన యతివేనా?

జయదేవుడు:

అవును. ఏమి?

సువర్ణముఖి:

కాదు. నాకు తెలుసు. అబద్ధం.

జయదేవుడు:

కాదు. ఏమి?

సువర్ణముఖి:

యతికి, ఋషికి యీగానం, ఈఅద్భుతరతిచాతుర్యంవుండవు. అవునా?

జయదేవుడు:

ఆనందం... కాని ఆరసికత్వమే నన్నీ అధోగతికి తెచ్చింది.

సువర్ణముఖి:

ఎంతైనా, నీతపస్సు పోయిందని విచారమే కాని పతివ్రతను, అబలను, స్త్రీని, నన్ను ... ...

జయదేవుడు:

నిజము! క్షమించు.

సువర్ణముఖి:

నీవు స్త్రీలోలుడివా?

జయదేవుడు:

సన్యసించిన తరువాత కాదు.

సువర్ణముఖి:

మరి యీదార్ఢ్య మేమిటి? నా దౌర్భాగ్యమా?

జయదేవుడు:

నీ అనన్య సాధారణ లావణ్య ప్రభ.

సువర్ణముఖి:

నా లావణ్యమా! నా లావణ్యమా! నిన్నీ దారుణ పాతకానికి బలిచేసింది నా లావణ్యమేనా? (ఆలోచిస్తోంది.) ఎక్కడ? యీ శరీరంలో యేభాగం ఆకర్షణీయమయింది నీకు?

జయదేవుడు:

ఎట్లా చెప్పను? పద్మంలో సౌందర్యమూ, సౌరభమూ వుత్పత్తి ఎక్కడో యెవరు నిర్ణయించ గలరు? నీ చంపలు, నీ పెదవులు, నీ శరీర తేజస్సు.

సువర్ణముఖి:

నా సౌందర్యమా నా శీలాన్ని మింగింది, నీ వ్రతభంగం చేయించింది!

దీపం దగ్గిరికి వెళ్ళి ఆమంటలో చంపల్ని ఆనిస్తోంది.

ఈ సౌందర్యమేనా? యీ చంపల సును పేనా? యీ పెదవుల్ని అగ్నికి, అర్పిస్తాను. (దీపాన్ని ముద్దు పెట్టుకుంటోంది.) రా, ఆనందించు. ఇప్పుడు ముద్దు పెట్టుకో నన్ను.

జయదేవుడు విభ్రాంతుడై ఒక్కనిమిషం కదలలేదు.

జయదేవుడు:

ఏమిటది?

ముందుకి పదుగెత్తుతున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

ఆగు. అక్కడే. ఇదే ప్రాయశ్చిత్తం. ఇదే పరిహారం.

కాల్చుకుంటోంది.

జయదేవుడు:

నీ వేమి పాపం చేశావని యీ పరిహారం!

సువర్ణముఖి:

నేనూ ఆనందించాను. నీకు తెలీదా? ఇంక యీనాటి నించి యే పురుషుడూ వాంఛించ డీ కళేబరాన్ని.

జయదేవుడు ఆమెను దూరంగా లాగాడు.

జయదేవుడు:

పశువును. నేనేం చేశాను? అయ్యో! యెంతెంత గాయాలో! ఇదంతా నావల్లనే- ఈమె సౌందర్యమా కారణం? దాన్ని చూసి వాంఛించిన నాపాపిష్టి నేత్రాలు... ఈ నేత్రాలే... ఇవే... ఈ గుడ్లే నన్ను మోహంలోముంచి, నానిగ్రహాన్ని చంపి, నామాట వినక, తిరస్కరించి—అమ్మా!

సువర్ణముఖి:

నాతో మాట్లాడకు.

జయదేవుడు:

నేను వెడుతున్నాను.

సువర్ణముఖి:

వెడుతున్నావుగా! సంతోషమా? వెళ్ళు.

జయదేవుడు:

ఒక్క ప్రార్థన.

సువర్ణముఖి:

ప్రార్థనా, పైగా, పో.

జయదేవుడు:

ఒక్కటే ఒక కత్తినియ్యి

సువర్ణముఖి:

ఎందుకు?

జయదేవుడు:

ఈ దారుణ నాశనానికి చిహ్నంగా!

సువర్ణముఖి:

వెళ్ళేదూ!

జయదేవుడు అటూ యిటూ వెతుకుతున్నాడు.

వెళ్ళవా! అబ్బా!

బాధతో లేచింది.

జయదేవుడు:

అయ్యో! ఆపాదాలు, ఆచేతులూ, ఎట్లాచూడగలను!

కత్తెర విచ్చింది.

సువర్ణముఖి:

ఇదేవుంది.

జయదేవుడు:

అవును. ఇంక చూడను. ఇంక ఎన్నటికీ చూడను.

సువర్ణముఖి:

వెళ్ళు. నాకొక్క వరమునియ్యి.

జయదేవుడు

తప్పక.

సువర్ణముఖి:

నిన్నుకోరే స్త్రీలు, నిన్ను వాంఛించే స్త్రీలు కోట్ల కొలది వుంటారు.

జయదేవుడు:

ఎవరూ లేరు. నాకుస్త్రీలు వొద్దు.

సువర్ణముఖి:

వుంటారు నాకు తెలుసు.

జయదేవుడు:

ఏం తెలుసు? ఎట్లా తెలుసు?

సువర్ణముఖి:

ఇదివరకు తెలీదు... మొదట. ఇప్పుడు తెలుసును. నాకెట్లా తెలుసునో నీకు తెలీదా?

నిన్ను యిష్టపడని స్త్రీ, యెవతో నిర్భాగ్యురాలు నావంటిది వుంటే దానిని బలాత్కరించనని......

జయదేవుడు:

ఇంక... ఇంకా బలాత్కారమా? ఈసారి స్త్రీని స్పృశించానా హతమవుతాను. ఇదే నా ప్రతిజ్ఞ. జయదేవుడు మాటతప్పడు. బలాత్కారమా? స్త్రీలనే, ఈ కాంతినే వొదిలిపొయ్యే నాకు... మోహమా? నా వైరాగ్యం నన్ను రక్షించలేక పోయిందా? సన్యసించినా నా యింద్రియాలే పాలించాయి నన్ను. విధి! కాని విధినే జయిస్తున్నాను. ఈ విధి యే మార్గాన నన్ను చేరుతుంది? ఈ కాంతి, హృదయం, అస్త మయం, ఈ వివిధవర్ణాలు, చిరునవ్వులు, స్తనాలకాంతి, చిరునవ్వువెన్నెల అన్నిటికీ శెలవు. నా చేత మానభంగం చేయించిన ఈ నేత్రాలు... పాపిష్టి నేత్రాలు...

కత్తెరతో కళ్లు పొడుచుకొన్నాడు.

ఈ కళ్ళే!

సువర్ణముఖి:

అదేమిటి? అదేమిటి!

జయదేవుడు:

జయించాను. లోకమా, నీ ప్రలోభాలకి అతీతుణ్ణి అయినాను.
స్త్రీలందరూ నా బాధనించి విముక్తులైనారు.
(శ్రమముతో) నీపాదాలు తాకనీ.

సువర్ణముఖి:

ఇక్కడ, ఇక్కడ.

చేతులు జాస్తోంది.

జయదేవుడు:

పాదాలు.

సువర్ణముఖి:

మీరు యతులు... కూడదు.

జయదేవుడు:

నేను యతినా?

సువర్ణముఖి;

పాపం, పాపం, యేంపని చేశారు? ఎందుకు? ఎందుకు? నా విచారం వల్లనే! రక్తం తుడవనీండి.

ప్రేమతో తుడుస్తోంది.

పాపం! మీ మోహాన్ని అణుచుకోవాలని ఎంత ప్రయత్నించారో! అంధురాలనై నా పాతివ్రత్య మూఢత్వంలో మునిగి స్వార్థమే యోచించి, విలపించి మీ కెంత తీవ్రపశ్చాత్తాపాన్ని కలిగించాను. ఏం చెయ్యను?

జయదేవుడు:

నీ మృదు హస్తాలు తగిలి నా బాధ పోయింది.

ఏడుస్తోంది ఆమె.

ఏడవకు. నా కాళ్ళొదవు. ఇంకా ద్వేషించు. దూషించు ఈ పాపిని. నేను వెడతాను. దారి చూపు.

సువర్ణముఖి:

ఎక్కడికి?

జయదేవుడు:

లోకంలోకి.

సువర్ణముఖి:

దారి యెట్లా తెలుస్తుంది?

జయదేవుడు:

జటదారికి దారి కనపడదా? విశాలమైన ఈ ప్రపంచమంతా త్రోవలే! ఏ త్రోవైతేనేమి? కళ్ళులేని నాకు అన్నీ త్రోవలే. లక్ష్యమేమైనా వుంటేకదా మార్గావసరము?

సువర్ణముఖి:

నేనూ?

జయదేవుడు:

నువ్వా? నీవేమిటి ?

సువర్ణముఖి:

నన్ను వెంటరానీయండి. త్రోవ చూపుతాను. నేను మీ నేత్రాలనై పరిచర్య చేస్తాను.

జయదేవుడు:

నా వెంటనా? నన్ను ద్వేషిస్తో.

సువర్ణముఖి:

కాదు. ద్వేషంలేదు. అనుకున్నాను. పదండి.

జయదేవుడు:

స్త్రీవి! నువ్వా! స్త్రీవల్ల సన్యసించాను. స్త్రీవల్ల అంధుణ్ణి అయినాను. స్త్రీ నా పరమ విరోధి.

సువర్ణముఖి:

నేను వొదలలేను మిమ్మల్ని. కాని నాకు సౌందర్యం లేదు.

జయదేవుడు:

నాకు కనపడదుగా!

సువర్ణముఖి:

అవును. వుంటారా!

జయదేవుడు:

నీ మధుర కంఠరవం! నీ స్నిగ్ధవక్షువు ఆకర్షణ! నీవేళ్ళ వేడి ...వొద్దు. పోనీ.

'పాడుతున్నాడు దిగులుగా.........సువర్ణముఖి

ఆయన పాదాల్ని కావిలించుకుంది.

బైటనించి:

యతీ! సంతుష్టిని పొందావా!

జయదేవుడు:

సంపూర్ణంగా. ధన్యోస్మి.

సువర్ణముఖి:

ఆగరా!

జయదేవుడు:

నా కు నిలవనీడలేదు. స్త్రీలేని అరణ్యప్రదేశాలే శరణ్యం నాకు.

బైటికి వెడుతున్నాడు.

బైటవినించి చీకట్లో:

యతీ! ఈ అర్ధరాత్రి యెక్కడికి!

జయదేవుడు:

ఇంక ప్రపంచమంతా నాకు కాళరాత్రి. ఎనిమిది జాములూ నడిరాత్రి.

జయదేవుడు పాడుతున్నాడు.

సువర్ణముఖి:

యతీ! యతీ! నా హృదయాన్ని నీ పాటతో ఈడ్చుకుంటో వెడుతున్నావు.

—....—

అయిదో రంగము

అరణ్యం. ముళ్ళ పొదల్లోపడి మూలుగుతో జయదేవుడు పాడుతున్నాడు. వృద్ధ భిక్షుకి వొచ్చింది.

వృద్ధభిక్షుకి:

తాపసీ, నీకీ గతిరేఁవిఁ?

జయదేవుడు:

ఎవరు నువ్వు?

వృద్ధభిక్షుకి:

ఇదే నా కుటీరం.

జయదేవుడు:

నేను అంధుణ్ణి.

వృద్ధభిక్షుకి:

పాపం!

జయదేవుడు:

నీ కంఠరవం అమృతం లాగుంది.

వృద్ధభిక్షుకి:

నీగానం కంటేనా?

అతన్ని లేవదీసి కూచోబెట్టి ముళ్ళు తీస్తోంది.

వృద్ధభిక్షుకి:

ఎక్కడికి ప్రయాణం?

జయదేవుడు:

పరలోకానికి.

వృద్ధభిక్షుకి:

ఇదా మార్గం?

జయదేవుడు:

అంధుణ్ణిగా!

వృద్ధభిక్షుకి:

యతీ! నీముఖం చాలా తేజోవంతమైనది. నీ హృదయంలో అపారమైన జీవాన్ని సూచిస్తోంది. తుపాను కింది సముద్రం వలె అల్లకల్లోలమై వుండాలి నీ జీవితం, నీ హృదయంలో పెనుగులాడే వుద్రేకాలవల్ల. యతి వెందుకైనావో! ఏదీ ముఖమెత్తు. నేత్రాలలోంచి ఏమీ తెలీటం లేదు. ఏదీ చూడనీ... నీ కేమాత్రమూ మోక్ష సంస్కారం లేదు. ఆధ్యాత్మిక సోపానంలో మొదటిమెట్టునైనా తొక్కినవాడివి కాదు. ఎందుకీ కాషాయ వస్త్రాల్ని ధరించావు? ఈ అరణ్య మార్గాల తిరుగుతావు! పాపం, పాపం!

జయదేవుడు:

నీకా కరుణ ఎందుకు? కాషాయవస్త్రాల్ని ధరించే ప్రతివారికీ జ్ఞానోదయ మౌతోందా?

వృద్ధభిక్షుకి :

క్షుద్రమానవులు సన్యసించి క్షుద్ర యతు లౌతారు. ప్రతిభావంతులు మహాబుద్ధు లౌతారు. వ్యక్తిలోవున్న జీవనశక్తి సంపూర్ణంగా వినియోగమైనపుడే సంపూర్ణానందం—సంసారంలో కానీ, ఆధ్యాత్మికంలో కానీ. నీవంటి వాడిలో వుండే అపార రసికోద్రేకము, సమస్త భోగాలలోనూ, తులతూగవలసిన నీవిశాల అనుభవసామర్థ్యం, ఇవన్నీ నాశన మౌతాయా నీవు యతివైనంత మాత్రాన? ఎంత వేదన, కాని, నీకే దైవ కృపవల్లజ్ఞానోదయమై, ఆరసికత్వమంతా ఆ అనుభవసామర్థ్య

మంతా, ఆధ్యాత్మిక సంపదగా మారి, లోకోద్ధరణానికి వినియోగ పడితే, బుద్ధుని మించిన అవతార మూర్తివి అయి వుండవా! కాని, అంతవరకూ పాపం! ఈ అరణ్య సంచారమూ, ఈ కందమూల భోజనమూ-పాపం! నీవు నిజంగా యతివైనావా! నీహృదయస్థమైన భీకరాగ్ని, నీ రసికోత్తేజము, నిన్ను కాల్చి, వెర్రెత్తించి భస్మం చెయ్యటం లేదా! ఎంత తప్పు పని చేశావు! ఎందుకు యతివైనావు నువ్వు!

జయదేవుడు:

నా భయంకర వాంఛలనించి విముక్తి నిపొందాలని. నా ప్రతిభ నించి తప్పించుకోవాలని.

వృద్ధభిక్షుకి:

ఎవరు చూపారీ మార్గం నీకు! నీగురు వెవరు! ఆమూఢుడు-

జయదేవుడు:

స్వయం గురుః.

వృద్ధభిక్షుకి:

కాషాయవస్త్రం మన్మథ బాణాలకు కవచ మనుకున్నావా! సర్వేంద్రియాలనూ బంధిస్తేమాత్రం కళాపూర్ణ మైన నీ పుష్టరుధిరాన్ని యెట్లా మార్చగలవు! ...తీవ్రయోగ సాధన వల్ల తప్ప.

జయదేవుడు:

నీవు నాగురువై మార్గం చూపించి —

వృద్ధభిక్షుకి:

నేనా! నీకా! అంత భాగ్యమా! నాకా అధికారం లేదు.

జయదేవుడు:

ఏమిటీ?

వృద్ధభిక్షుకి:

సామాన్య యతులకు గాని - నీకు గురువునయ్యే అధికారం నావద్దలేదు.

జయదేవుడు:

మరి——.

వృద్ధభిక్షుకి:

నీకు గురువా? ఎన్నడో ఈ లోకంలో కాదు. ఎక్కడో ఏ నరుడో నారాయణుడో!

జయదేవుడు:

(నిరాశతో) అంతేనా!

వృద్ధభిక్షుకి:

రా. యిట్లా విశ్రమించు...ఏదీ ఇందాక అంత బాధలోనూ, పాడుతున్నావే! వృక్షాలు, పక్షులు సమ్రమములై మంత్రింప బడ్డట్లువింటున్నాయి. ఆగానంలో నావృద్ధహృదయం సహితం చీకి పీలికలైన నా స్త్రీ హృదయం చిగిర్చి అరవై సంవత్స రాల్ని ఒక్క గంతులో సులభంగా వెనక్కి దాటగలిగింది. అట్లాంటి కల్యాణ గీతాల్ని విని, జానపద స్త్రీ లందరూ నీ పాదాక్రాంతులు కాలేదా? ఆమధుర గీతాల్ని రచించిం దెవరు?

జయదేవుడు:

ఈ నిర్భాగ్యుడు.

వృద్ధభిక్షుకి:

నువ్వా! నువ్వా! హా హా హా! మోక్షమానీకు! వైరాగ్యమా!

నవ్వుతోంది.

నవ్వాను తప్పా. ఇంత విషాద చరిత్రను చూడబోను. అయ్యో! నాపిచ్చి యతీ! యతినా? నువ్వు యతివా?

నవ్వూ ఏడుపూ కలిపింది కంఠంలో.

నీ నేత్రాలే విప్పి నువ్వు ఆపాటని కంఠంతో నేకాక చూపుతో గానం చేస్తోవుంటే నీకు వశ్యురాలు గాని స్త్రీ వుంటుందా? ఎంత వికృతం? ఈ వస్త్రాలేమిటి నీకు? అర్జునుడివలె ప్రచ్ఛన్నమా? ప్రపంచాన్నంతా చేతులో వుంచుకుని ఆస్వాదించవలసిన మహాభోగివి ఏఘోర పాపం వల్లనో యిట్లా ఐనావు.

జయదేవుడు:

నియమం లేక ప్రేమించాను. స్వయంకృతాప రాధానికి స్వయంవిధిత శిక్ష ననుభవిస్తున్నాను. భోగాలు చాలించి వైరాగ్యాన్ని పూనాను.

వృద్ధభిక్షుకి:

వైరాగ్యమా? అంటే? ఎప్పుడు కలుగుతుంది ప్రపంచ సుఖాలమీద వైరాగ్యం? మోక్షంమీద మోహం కలిగి నప్పుడు. అల్పులకు వైరాగ్యం సులభం, తీవ్రవాంఛలు వాళ్ళలో లోపం గనక. నీ వంటి ఉత్తమ పురుషులకి వైరాగ్య మెందుకు? నీ సౌందర్యవాంఛ, నీ కామశక్తి, నీ గానమాధురి, నీ కవిత్వాగ్ని, అన్నీ ఈశ్వరుడి పాదాలవద్ద అర్పించే పుష్పాలుగా మారాలి. ఆ పుష్పాల్ని వికసింపజేసే ఆకాశ తేజం వుదయించినప్పుడు యీ చిన్ని వెలుగులన్నీ, ఈప్పల్ప వాంఛలన్నీ, ఆదివ్య తేజస్సులో లీనమౌతాయి... నీ హృదయజ్వాలల్ని కాషాయ వస్త్రాలకింద దాచాలని

ప్రయత్నిస్తే, ఆ వస్త్రాలే మండి, నీ నేత్రాల్ని కాల్చాయి. అవునా!

జయదేవుడు:

గతి!

వృద్ధభిక్షుకి:

ఏమో ఎప్పుడో! కాలమో, ఈశ్వరుడో, మృత్యువో, కర్మమో—ఏమో తెలీదు. కానీ... ఏదైతేనేం? ఆ మహాశక్తి వుందే, ఆమె హస్తాలికి వప్పచెప్పు నీ జీవితభారాన్ని.

జయదేవుడు:

ఎవరామె?

వృద్ధభిక్షుకి:

(నవ్వి) ప్రపంచశక్తి—

జయదేవుడు:

ఈ లోపున—

వృద్ధభిక్షుకి:

అనుభవించు. దివ్యమైన బాధలో, ఏ నిముషానా శాంతినివ్వని నీ తీవ్ర రసికత్వంలో రక్తనృత్యం చెయ్యి.

జయదేవుడు:

ఇక్కడే నివసిస్తాను.

వృద్ధభిక్షుకి:

ఇక్కడా? నివసిస్తావా? పాపం నివసించగలవా? నివసించనీదు నీ హృదయంలోని అగ్ని.

నవ్వుతో యేడుస్తోంది.

———

ఆరో రంగము

అరణ్యం- పొద్దున్న మెనిమిది గంటలు- జయదేవుడు దోవ తడుముకుంటో పాడుతో వెడుతున్నాడు.

జయదేవుడు:

ఇంతే ఈ జన్మానికి, అరణ్య సంచారమే గతి. ఎన్నటికన్నా కనిపించునా ఆ గురువు? యీ తీవ్ర విరహాన్నుంచి నన్నుద్ధరించగల ఆ ఋషి! నా హృదయం, ఈ పాపహృదయం- నన్నెన్ని దుర్గతుల కీడ్చింది? ఎక్కడచూసినా నన్ను వాదలని స్త్రీ జనం తోడ్పడ్డారు నా అధోగతికి. సన్యాసిని నేను పాడితే పొంగుతారు. పాడకుండా నిలవలేను. ఈ వీనులకన్నా సంతోషం లేకండా ఈ అంధకారంలో ఎట్లా జీవించను పాడకపోతే? ఎట్లా? నేను నేనే కాకుండాపోనా? పాట విని భిక్షులకు పిలుస్తారు. భర్తలచేత, భ్రాతులచేత, పిలిపిస్తారు. మృదువుగా మనసు కరిగేట్టు మాట్టాడతారు. చేతిని తాకి కంపింపచేస్తారు, నేను భరించలేను. ఇంక జయదేవుడు మనుష్య ప్రదేశాల సంచరించడు... హాయి హాయి! ఏమి గాలి!

పాడుతున్నాడు.

నేను అంధుణ్ణి కాకపోతే, ఆ స్త్రీల మర్మదృష్టుల్ని చూసి భ్రమసి మళ్ళీ మోహజాడ్యంలో చిక్కుకునేవాణ్నే. ఇంక త్యజించాను. ఆ ప్రలోభాల్ని జయించాను.

పాడుతున్నాడు.

ఈ అరణ్యవాయు వెంత సుఖంగా తాకుతోందో నన్ను! ప్రతిస్థలానా వెతకి నన్ను- స్పృశిస్తోంది.

ప్రేమతో, నన్ను, నా రసికాధిక్యతనూ తాను గుర్తించినట్టే ... దేవయాని తన వేళ్ళ కొనలతో నా చెంపల్ని, తొడల్ని తాకినట్టుంది. ఆమె తన మెత్తని జుట్టుచివర్లతో నా పక్క-లకు గిలిగింతలు పెట్టినప్పటి మాధుర్యం తోస్తోంది. ఏమి పరిమళా లివి! ఏ పవిత్రమైన పుష్పాలనించో! నేనెరగనే! వాటి రూపమూ, చిన్నెలూ, యెంత ఆకర్షకంగావుంటాయో! అట్లా అన్నాళ్ళూ ఆ పట్టణవాసం చెయ్యకపోతే నేను పద్మావతితో, మదాలసతో, చెలులతో, కలిసి యీ అరణ్యాలలో ఒక్క కుటీరం ఏర్పరచుకుని—ఛీ ఛీ తిరిగి పద్మావతీ, మదాలసా అని పరిగెత్తుతోంది మనసు. కాని పద్మావతి... పద్మావతి ప్రేమకూడా నిగ్రహార్హమా? కాదు. కాదు. వీలులేదు. పద్మావతి మృదుమోహాం నన్ను బంధించి కష్టుణ్ని చెయ్యనేలేదు. నా మనోచంచలమే నా జాడ్య కారణమయింది. వీలులేదు, పద్మావతి ప్రేమను నిరసించను. పాపిని, కృతఘ్నుణ్ని ... నాకే నేత్రాలుంటే యీ అరణ్య సౌందర్యాన్ని చూసి ఆనందించేవాణ్ని కదా! చిన్న సెలయేళ్ళ పక్కన పచ్చికబయళ్ళు... వెన్నెల... కాని, వొంటరిగా ఆసౌందర్యాన్ని భరించగలనా? సెలయేటి నీళ్ళలో నాతో కూడి నవ్వుతో, నీళ్లు చిమ్ముతో—

ఛీ ఏం చెయ్యను! నామనసులోంచి యీ సుందరస్మరణాలు, యీ దివ్య వాంఛలు, తొలిగిపోవు. నా కళ్ళను పెకలించి నట్లు యీ మెదడును పెకలించనా? ఏం చెయ్యను! ఏది శరణ్యం! ఈశ్వరుడే దిక్కు. హా కృష్ణా!

పాడుతున్నాడు.

వహతి మలయ సమీరే
మదన ముపనిధాయ
స్ఫుటిత కుసుమనికరే
విరహ హృదయ దళనాయ

కృష్ణా, యీ కుసుమాలు నీ హృదయాన్నే అట్లా చీల్చగల్గి నా చేసే—నన్నో

చంచల కుండల దళితకపోలా
ముఖరిత రశన జఘనగతి లోలా!

కృష్ణా, ఎంత రసికుడివి? ఈ అరణ్య ప్రదేశాల్లో!

లలిత లవఙ్గ లతా పరిశీలన
కోమల మలయ సమీరే

ఓహో కృష్ణా!

ఛా! ఈవర్ణన లెందుకిప్పుడు. మరి విరాగిని నేను రసికావతం సుడు కృష్ణుణ్ణి యిష్టదైవం చేసుకోవడమేమిటి? నాకు రుద్రుడే శరణ్యము.

పాడుతున్నాడు.

లాభంలేదు. ఆ రుద్రుడా అర్ధనారీశ్వరుడు—ఈ దేవతలందరికీ యిదే.జాడ్యం— ఒకరికి స్త్రీ నెత్తిన— ఒకరికి వక్షాన— ఒకరికి తొడల మధ్యనే— ఈ దేవతల్ని ఆరాధించి— స్త్రీలోలురైన ఈ దేవతలు నాకన్నా యేమి అధికం! దేవతలే అట్లావితే లోకమే అంత. ఈవిరక్తికోసం నేనుపడ్డ ఈదారుణక్షోభంతా వ్యర్థమా!

నిర్గుణుణ్ణి ధ్యానం చేస్తాను.

పాడుతున్నాడు.

ప్రపంచ మే యీఆకర్షమంత్రం పొందిన రూప మంటారు. సతీ యీశ్వర సంభోగం వలన కలిగిన ప్రకాశ పిండం యీ భూలోకం. ఆ భూమిలో పుట్టిన మాకు ఎంత ప్రయత్నించినా, ఎంత విరక్తి చెందినా ఏకత్వంలో ఆత్మ సంక్రమిస్తుందా?

ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఈ పక్షుల గానం—ఆవిక మెట్టా యెన్ని మృదువైనవిధాల పిలుస్తోందో తన ప్రియురాల్ని? ఏమి స్వేచ్ఛ! ఆ జంటలు ఆకాశమంతా పరువు లెత్తుతాయి! ఆనంద పారవశ్యం చెందుతో నాకు కనపడని కాంతిలో తేలిపోతాయి. ఆకుల పచ్చని నీడల్లో, ముక్కూ ముక్కూ కలిపి క్రీడిస్తాయి. నే నా పక్షినై వుండకూడదూ? ఇంక వినలేను.

చెవులు మూసుకుంటున్నాడు.

ఈ ద్వంద్వం, యీపురుషాకర్షణ జీవిత స్వభావంలోనే వుంది. సృష్టి కారణంలోనే యిమిడి! నారక్తంలో, నా అస్థుల్లో రహస్య సూత్రమై నడిపిస్తోంది. ఏం లాభం యెదురీది?
ఇట్లా కూచుంటాను, పుష్పాలలో యివి యింత మదపువాస నల్ని వెదచిమ్ముతున్నాయి? ఈ పరిమళం—తలవిప్పే యీ పరిమళం! ఇది స్త్రీపుష్పాల పిలుపు, పురుష రజం కోసం, అందువల్లనే నన్నిట్లా వుడుకెత్తిస్తోంది. ఎట్లా? లోకమంతా ఈ సంభోగేచ్ఛ. పుష్పాలు, పక్షులు, మృగాలు, మనుష్యులు దేవతలు, ఋషులు, అందరూ, అన్నీ. యీప్రకృతిక, యీ

గడ్డి, యీ గాలి, అన్నీ, అన్నీ—లోకమే సంభోగ నృత్యం చేస్తోంది. ఈరంగులు, శబ్దాలు, మృదుత్వాలు, మధురమైన అనుభవాలన్నీ సంభోగపు ప్రయత్నాలు. ఎక్కడికి పోను! ఎట్లా తప్పించుకోను? ఈ చెట్టునానుకుని కూచుంటాను.

పాడుతున్నాడు.

ఈ స్కంధం ఎంత గట్టిగా నున్నగా తగులుతోంది! నావీపు నించి గంభీరంగా పైకెదిగి కాంతిలోకి, ఆకాశంలోకి కొమ్మలెత్తుతోంది. నాపద్మావతి నాట్యంలో హస్తాల్నిపూయించినట్లు—నాపద్మావతి బాహువులమల్లె నున్నగా, గట్టిగా, కొత్తచిరు చెమటలతో చల్లనైన ఆమె—ఇంకా చాలు—ఈశ్వరా— ఈశ్వరా—నాకు మోక్షంలేదా?

పాడుతున్నాడు.

పద్మావతి యెవరు? నేనెవరు? పో, పో, నన్నువిడిచిపో. స్త్రీ పిశాచీ, ఆత్మవిరోధీ, పో. నామనస్సులోంచి పో.

నన్ను పద్మావతి విడవదు. ఎంత తరిమినా విడవదు. ఈశ్వరుడికైనా స్థలాన్ని వొదలదు. నన్నంత ప్రేమించిన పద్మావతి! జీవితంలో... మృత్యువులో...

నన్ను వదలలేక యీగాలిలో, యీపువ్వుల్లో, నన్ను సమీపిస్తోంది. చూడడానికి కళ్ళులేవు. చెవుల్లోంచి యీ పరిమళాల్లోంచి నన్ను పలకరిస్తోంది. నేను క్రూరుణ్ణి, మూర్ఖ వైరాగ్య నియమంతో నా పద్మని తోసేస్తున్నాను. పద్మా, పద్మా!

ఏడుస్తున్నాడు.

పద్మా! నీరమణీయ జఘనవర్తిని నేను చివరికి దిక్కులేక ఈ అరణ్య మార్గాల నశిస్తున్నాను.

ఛీ! నేను సన్యాసిని. పద్మావతి యెవరు! మాయ. నా మనో భ్రాంతి. అవును పద్మావతీ, నేను నిన్నెరగను పో. జయదేవుడు చచ్చాడు. నేను యతిని. పో. పోదు. ఎట్లా! ఈశ్వరుణ్ణి స్తుతిస్తాను. ఈశ్వరా! ఎవరునువ్వు! సమస్తమూ సృజించిన శక్తివి, మహామాతవు. నన్ను, ఈ అంధుణ్ణి ఆదరించి, కనికరించి, నీఆలింగనంలో చేర్చుకో, నీ మందహాసంలో, నీ మృదు వక్షంమీద, తల్లీ మహాజననీ, కావిలించుకో — నువ్వూ నేనూ ప్రియా, నా హృదయ ప్రియా—ఆహా! ఆహా! యేమి ఈపూవు —యేమి యీపెదవుల మాధుర్యం! పాడతాను- పాడతాను.•కొత్తగీతం అవును. మన ప్రేమ గీతం పాడతాను.

పాడుతున్నాడు.

ఓహో యెంత గొప్పగా వుంది! ఈహృదయంలోని వుత్సాహం, యీ మధురగీతం యెవరికి! ఎవరికోరకు! వినేవా రెవరు! ఈ అంధత్వం వల్లగావును, నాప్రేమ లోపల లోపలే కుమిలి లీనమై, యెంతఉన్నతభావాలు, యెంతమధురమైన శబ్దాలై, స్రవించిందో! ఎట్లా ప్రచారమౌతుంది! ఇంత సౌందర్యమూ నాతో అంతం కావలసిందే! ఒక్క యీగీతం జనుల చెవుల్లో మోగితేచాలు! నాజీతవింధన్యమౌతుంది. నాకింక ఈశ్వరుడూ వొద్దు; మోక్షమూ అవసరంలేదు. ఇది యీనాగీతం నాకష్ట

సారి బిడ్డ, యీఅరణ్యం పాలై నశించవలసిందేనా! కాదు. కాదు. వీల్లేదు. ఈ గానం ఇట్లా నిలిచిపోవాలి.

పాడుతున్నాడు.

వినండి. వృక్షాలూ వినండి. పక్షులూ, పుష్పాలూ, పర్వతాలూ, మధుపాలూ వినండి. మారు పలకండి, మీకర్థమౌతోందా ఈ పద సౌష్టవం, ఈ సౌందర్యం, నా హృదయంలోని ఆనందం. చూడండి. చూడండి, దిక్కుల తళతళమంటోంది.

పాడుతున్నాడు.

ఈ వనకాంత, యీసృష్టికాంత నిరంతరమూ వెతుకుతోంది. నాకు కనపడని యీరంగంమీద అలంకరించుకుని, యీపరిమళాలతో ఆకర్షకమైన వెలుతురుతో వెతుకుతోంది. ఈ రాధ నిరంతరమూ, పరమాత్ముడు, కృష్ణుణ్ణి యీ ప్రపంచమంతా వెతుకుతోంది. అదుగో, పిలుస్తోంది. నన్నే! నేనే కృష్ణుడు. నేనే! ఇంకెవరు! రాళ్ళు, పులులు, పుష్పాలు, రండి! గోపికలు, రాక్షసులు, ప్రజలు, బాధలు, పర్వతాలు, లోకాలు రండి. రండి!! నాఆలింగనంలోకి. ఈ దివ్యగీతంలో జోకొట్టి నిత్యశాంతి నిస్తాను.

పాడుతున్నాడు.

ఈశ్వరా! విను, యీగీతం విను. ధన్యమౌతుంది నీస్థితి. నీ ముసలి హృదయం చిగిర్చి నూతన సృష్టిప్రారంభింప గలదు. ఈ జడపదార్థాలన్నీ నృత్యంచేస్తున్నాయి నాలో. ఈశ్వరా రా! నుంచో యిక్కడ! విను. విను. నీబాధల్లోని అల్పత్వం, నీమృత్యువులోని నిస్సహాయత్వం, నీదుఃఖాల్లోని సంకుచి

తత్వం, అన్నీ నశించాయి. యీనాటితో నీలోని విశ్వ తత్వం, ద్వంద్వాత్వం, విరోధత్వం, కర్కశత్వం, అన్నీ చూడు మహా పర్వతాలవలె కరిగి పోతున్నాయి ఈ గానా గ్నిలో, విను.

పాడుతున్నాడు.

సృష్టీ! నృత్యం సాగించు. పద్మావతి లేదు, నూతన గీతం రాగానే మృదుపాదాల్ని నాహృదయంలో ఘల్లుమనిపించేం దుకు. సృష్టికాంతా! కానీ, ఆకాశానమబ్బుల్లో జుట్టువిరబోసు కుని నక్షత్రాలు పూలుగా, దిక్కులకి చేతులుజాచి ఈవింత అరణ్యాంబరం దాల్చి, ఈ సముద్రాలే ఘర్మ ధారలుగా, మా బాధల్ని, మా ప్రాణాల్ని మా మరణాల్ని, కాళ్ళకు కట్టుకుని, తాండవించు. నూతన సందేశాన్ని, సుందర ప్రణ యాన్ని నటించు.

జయదేవుడు పాడుతున్నాడు. ఒక గొల్లపిల్ల యెదురొచ్చింది.

గొల్లపిల్ల:

ఆహా! యేమిపాట! స్వామీ నమస్కారం.

జయదేవుడు:

సృష్టికాంతా! వొచ్చావా!

గొల్లపిల్ల:

నేనా! యశోదని.

జయదేవుడు:

ఓహో యశోదవా! కృష్ణుణ్ని-పరమాత్మనే పెంచిన జగన్మా తవా! ఈ రూపాన అవతరించావా నాముందు. జగచ్ఛక్తీ! సృష్టికాంతా!

ఇది బృందావనమా? అందువల్లనా ఈ పరిమళం! ఈ రసన, కృష్ణుడూ గోపికలు సంభోగించి వొదిలి వెళ్ళిన పరిమళాలివి. యశోదాదేవీ! ఏవీ నీ పాదాలూ? ఏవీ నా చిన్నికృష్ణుడు కూర్చున్న తొడలు!

యశోద:

స్వామీ! చిన్నికృష్ణుడు నాకు తెలీదు. దాసురాలిని నన్నాశీర్వదించండి- నమస్కరిస్తున్నాను.

జయదేవుడు:

కాదు. నీవు యశోదవే. నన్ను నీ పాదాలు తాకనీ.

తాకుతున్నాడు.

యశోద:

స్వామీ! స్వామీ కూడదు-నేను దాసురాల్ని.

జయదేవుడు:

ఈ చిన్నిపాదాలే నాట్యం చేస్తేనా, నా కొత్తగీతానికి! విను.

పాడుతున్నాడు.

యశోదా! చిన్నికృష్ణుడు-

యశోద:

కృష్ణు డెవరూ?

జయదేవుడు:

నీబిడ్డ. పరమాత్మ.

యశోద:

నాకు పెళ్ళికాలేదు.

జయదేవుడు:

అవును. నువ్వెవ్వరు?

యశోద:

యశోదను. గొల్లపిల్లను.

జయదేవుడు:

ఓ! నీవు ఏం చేస్తున్నా విక్కడ?

యశోద:

(సిగ్గుతో) తిరుగుతున్నాను.

జయదేవుడు:

ఇల్లులేదా?

యశోద:

అరకోసుదూరం. మా ఊరు దయచేయండి.

జయదేవుడు:

నేను ప్రజా ప్రదేశాలకు రాను.

యశోద:

అయితే తమకు ప్రసాదం యిక్కడికే తెస్తాను- పాలూ, పళ్ళూ. ఇక్కడే వుండండి.

జయదేవుడు:

వొద్దు. నన్ను విడిచిపోకు. నీ కంఠం వింటే చాలు. నీవు దగ్గరగా వుంటే చాలు, నా పక్కన కూచో.

యశోద:

రండి, ఇక్కడే చక్కని ప్రదేశం కొండచివరగా వుంది.

జయదేవుడు:

నాకు అందం కనపడదు కద!

యశోద:

నాకు కనపడుతుంది. మీకూ వినపడుతుంది. కొండమీది నించి కిందికి దూకే సెలయేటి విసురు మీరు పాడే పాటకి శ్రుతి.

జయదేవుడు:

పద.

యశోద బుజం పట్టుకుని జయదేవుడు నడుస్తున్నాడు.

జయదేవుడు:

యశోదా! నువ్వు చాలా పసిదానివి. నీ మాటల అమాయకత్వం, నీ కంఠ కోమలత్వం, నీ బుజం పచ్చదనం చెప్తూతున్నాయి నాకు.

యశోద:

అవును. స్వామీ, మీ రెక్కణ్ణించి వొస్తున్నారు! ఎక్కడికి వెడతారు!

జయదేవుడు:

అదంతా మరిచిపోయినాను. ఇక్కడికే.

యశోద:

ఇట్లా చూచోండి, మీ ముందు అగాధమైన లోతు. కింద పొలాలూ పొదలూ——

జయదేవుడు:

పక్కన నువ్వూ!

యశోద:

అవును స్వామీ! ఇందాక పాడినపాట పాడండి.

జయదేవుడు:

వింటావా. వినాలనే అభిలాషవుందా నీకు! పాడతాను.

పాడుతున్నాడు.

ఓహో! ఓహో! ఇంక హృదయం భరించలేను. ఈశ్వరా, వింటున్నావా? ఈ సృష్టి నృత్యంతో యేకమౌతోంది నా గానం- లేకపోతే- యెక్కణ్ణించి భరింపరాని యీ ఆనందం యిట్లా వెల్లువలై ముంచేస్తోంది, నన్ను!

యశోదా, నన్నానుకో-వినేవారు పక్కన వున్నారనే భావం మరింత వుత్సాహాన్నిస్తుంది.

పాడుతున్నాడు.

యశోద:

స్వామీ, బావుంది.

జయదేవుడు:

యెవరు మాట్లాడేది?

యశోద:

నేను.

జయదేవుడు:

నేనూ!

యశోద:

యశోదను.

జయదేవుడు:

ఆ! యశోద తల్లీ ఎట్లా వొచ్చావమ్మా యిట్లా!

యశోద:

నేను యశోదని- గొల్లపిల్లని.

జయదేవుడు:

నువ్వా! అప్పుడు ఏమన్నావు?

యశోద:

ఇంకా పాడమన్నాను.

పాడుతున్నాడు.

జయదేవుడు:

ఇంకేం పాడను! ఈ గీతానికి అంతం ఈహృదయమే. అంతే. అక్కడ అట్లా నశించిపోవలసిందే.
యశోదా!

యశోద:

స్వామీ!

జయదేవుడు:

చూడు నాకొక్క ఉపకారం చెయ్యాలి నువ్వు.

యశోద:

ఆజ్ఞ.

జయదేవుడు:

ఈ పాట నువ్వు నేర్చుకోవాలి.

యశోద:

నాకు చేతనవుతుందా? నే నెన్నడూ పాడలేదు.

జయదేవుడు:

తప్పదు. ఇదే నా కడపటి సందేశం లోకానికి. నువ్వే దీన్ని ప్రచారం చెయ్యాలి.

యశోద:

నేనా!

జయదేవుడు:

నీకు నేర్పుతాను. పాటా నేర్పుతాను. పాడే శక్తినీ యిస్తాను. నేను నేర్పితే, రాళ్లైనా మధుర ధ్వనులతో కంపిస్తాయి.

యశోద:

చిత్రం!

జయదేవుడు:

యశోదా, నీకు పెళ్ళి అయిందా?

యశోద:

లేదు.

జయదేవుడు:

ప్రియుడున్నాడా?

యశోద:

ఊc.

జయదేవుడు:

అతను పాడవొద్దంటే!

యశోద:

అనడు. అతనికి సంగీతం మీద చాలా అభిరుచి.

జయదేవుడు:

మంచిది. కానీ,

జయదేవుడు యశోదకి పాట నేర్పుతున్నాడు.

జయదేవుడు:

ఆహా! ఏం కంఠం! ఏం మార్దవం! ... బావుంది ... బావుంది ... కానీ ...

పాడుతోంది.

ఎవరు నువ్వు! పద్మావతివి. కాదు. రాధవి. నీ పేరేమిటి?

యశోద:

యశోద.

జయదేవుడు:

కాదు. రాధ. నీ పేరేమిటి!

యశోద:

రాధ.

జయదేవుడు:

ఇట్లారా. పక్కన కూచుని పాడు మళ్ళీ.

పాడుతోంది.

రాధా!

యశోద:

ఏమిటి స్వామీ!

జయదేవుడు:

(వెర్రికోపంతో) ఏమిటి స్వామీ? అడుగుతున్నావా? నన్ను చంపడానికి. నా ప్రాణం చీల్చడానికి యెవరు పంపారు నిన్ను! పో! పో! దూరంగా పో!

భయపడి దూరంగా జరిగింది.

రాధా! రాధా! అక్కణ్ణించే పాడు. నాతో కలిసిపాడు.

ఇద్దరూ కలిపి పాడుతున్నారు. జయదేవుడు మధ్యలో ఆపాడు.

యశోద:

తరవాత?

జయదేవుడు:

తరవాత–తరవాత (చెయ్యిజాచి). తరవాత గానమూలేదు; గీతమూలేదు. అటుతరవాత పరమాత్మ. అది అంతాలులేని నిర్గుణాంశం. ఈగీతం ఆ అంతంలో కలిసి పోతోంది. అట్లా అనంతమైన ప్రయాణం చేస్తోవుంటుంది, నాకంఠం నీకఠం. ఏమో, ఆకోననించి కిన్నెరులే అందుకుంటారో, లేక వాళ్ళను మించి చుక్కల్ని దాటి, బ్రహ్మలోకాన్ని అతిక్రమించి నూతన సృష్టికి కారణ మౌతోందో, నామధురగానం!

ఇద్దరూ పాడుతున్నారు.

రాధా! ఏదీ నీముఖం, నీస్వర మాధుర్యా న్నెట్లా అనుభవించాను! ఆగానమంతా అట్లాచెట్లల్లో పుట్టల్లో, వ్యర్థమై కలిసి పోవలసిందేనా! కాదు. కాదు. నాలో లీనం చేసుకుంటాను. ఏవీ నీకళ్ళు. పాడేప్పుడు గాన పారవశ్యంలో మత్తెక్కి ఎలా చూస్తావో అనుకుంటాను. మన కంఠాలవల్ల జీవితాలుకూడా ఐక్యమైనాయి. నాతోరా. ఇద్దరమూ కలసి లోకాన్నంతా సుందర గానంలో నింపి దరిద్రాన్ని, వికారాన్ని, మలినాన్ని కడిగి తుడిచి శుభ్రంచేద్దాం. నీజీవితం నాది—మన జీవితాలు ప్రపంచానివి. రా.

కావిలించుకున్నాడు.

యశోద:

ఇదేమిటి స్వామీ! నన్ను వొదలండి.

జయదేవుడు:

నువ్వు నారాధవి. ఎంత అందం! గుడ్డి చేతులకే తెలిసింది.

ఆచెంపల లేతదనం, ఆబుజాల వంపూ ఈ నడుము వూపూ—
నీతో కలసి నేను—

యశోద తప్పించుకుని దూరంగా జరిగింది.

జయదేవుడు:

రాధా!

యశోద:

స్వామీ!

జయదేవుడు:

రాధా, యిట్లారా.

యశోద:

స్వామీ!

జయదేవుడు:

ఏడుస్తున్నావా? నాకు కోపములేదు. ఏడవకు.

యశోద:

మీ సంగతి కాదు.

జయదేవుడు:

ఇంకెందుకు?

యశోద:

స్వామీ నన్ను మైల చేశాడు. నా దేహాన్ని మలినం చేశారు.

జయదేవుడు:

నేను తాకితే మలినమా! వెర్రిపిల్లా!' నీవు రాధవి, నేను
కృష్ణుణ్ణి.

యశోద:

ఇది, ఈశరీరం నా ప్రియుడిది. కొత్తదీ, నిర్మలమైనదీఐన నా చిన్ని దేహాన్ని అతనికే యిస్తానన్నాను. నన్ను గానంలో మరిపించి ధ్వంసంచేయాలని చూశారు. ఇంక నేను బతకను—నా కింక ఏ ఆశాలేదు.

జయదేవుడు:

మళ్ళీ మొదలా? అంత ఘోరం చేశానా? ఈ ఆడవిప్రుష్మం ముఖాన ముద్దు పెట్టుకోబోయి ప్రుమ్మి వేశానా? నేనేనా అట్లాంటి పని చేసింది? కాదు. నేను చెయ్యను. నన్నావహించిన రాక్షసి, నన్ను వదలని యీపిశాచి, దీన్ని తగలేస్తాను. ఇంక క్షమించను. ఏం చెయ్యను? నా మెదడును పగలగొట్టి తునకలుచేస్తే? కాదు. ఇంక ఆహారం, సంచారం సమాప్తి. తపోగ్నితో యీయింద్రియాల్ని కాల్చి మాడుస్తాను. నా గానం ముగిసింది. ఇంక ఒక్కగీతమూ, వెడలనీను. కొండ శిఖరానికి తోవతియ్యి. నన్ను తాకకు. మాట్లాడుతో ముందు నడు. రాధా!

మళ్ళీ! మళ్ళీ! సన్యసించినా, కళ్ళుపొడిచినా అరణ్యవాస్యత చేసినా, యీ పశువు యీరాక్షసి—వొదలవా భూతమా నన్ను! నిన్ను నాశనం చేస్తాను. ఎక్కడ దాక్కున్నావు? మెదడులోనా, నరాల్లోనా, హృదయంలోనా, నశించావురా. యీనాటి నుంచి వొదిలిపో. పోవా? నిన్ను అగ్నిలో మాడ్చి భస్మం చేస్తాను.

రాధా! మాటాడవా? ఎట్లా పరిహారంచెయ్యను? మరణిస్తే మాత్రం నన్ను వొదులుతుందా యీజాడ్యం?

రాధా! నీ చిన్నిపాదాలు తాకనీ. నీ పాదా లేవీ!

వెతికాడు. యశోద తప్పుకుంటోంది. ఆమెఅందక,
ముందుకు నడచి అగాధం లోకి జారి పడ్డాడు.

యశోద:

ఆయ్యో! అయ్యో!
ఎంత పిచ్చిపని! అయ్యో! పోనీ నాదేహాన్ని మీకే, మీ గానానికే అర్పించేదాన్ని కద!
(కిందికి చూస్తూ) మాంసపు ముద్ద. ఎంత మాధుర్యం! ఎంత ఆధిక్యం!
ఆ కంఠమూ, ఆ మాధుర్యం యేమైనాయో!
ఛీ! నా తుచ్ఛ శీలం వల్ల యెంత ఔన్నత్యాన్ని ధ్వంసం చేశాను.